

Szerkesztői iroda:
Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:
Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. Egy óra . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.
Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:
Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.
Egy négyszög centiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.
Reklám sora 1 forint.
Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.
Hivatalos közlemények sora 5 forint.
Nyilttéri czikkek garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Az „Ellenzék.”

Lapunk multjával nem kérkedünk; jövője miatt nem aggódunk. A multból nem mondhatunk egyebet, mint azt, hogy mindig és minden kérdésben a köteleesség szavára hallgatunk. A jövő iránt nem táplálunk egyéb reményt, mint azt, hogy Erdély magyar közönségének ezentúl is szüksége lesz olyan organumra, mely teljesen független a szókimondásban, s becsületes hűséggel követi elveiben a magyar állam történeti hivatását.

A jót, mit eddig nyújtottunk: igyekszünk megtartani; a gyarlóságot, melytől mi sem voltunk megkímélve: igyekszünk leszokni. Így haladunk a tökéletesség felé buzgósággal és kitartással,

Politikai vezéreszménk: a független magyar államviség. E vezéreszme jelöli meg ítéletünk irányát czikkeinkben.

Társadalmi vezéreszménk: az egyenlőségnek, a humanizmusnak és az igazságnak érvényesülése. E végből üldözzük a korruptziót, a szervilizmust és az elősdiéket a haza testén.

Irodalmi vezéreszménk: a magyar törekvések ápolása, a lábrakapott anyagi-mádás orozozása, az erkölcsiség sikamlós és nemzetiileg cynikus irány megoztése.

Gazdasági vezéreszménk: a földbírlók érdekeinek óvása, az ipar fölmentése az osztrák verseny nyúgei alól s a kereskedelem fejlesztése a magyar forgalmi és a pénzügy önállósítása révén.

Midőn hazánk érdekeit szolgáljuk: közönségünk érdekeinek teszünk eleget. Lapunk lámpavilág, mely nem önmagáért ég, hanem másokért.

Bartha Miklós, **Magyary Mihály,**
főszerkesztő. szerkesztő.

Az „Ellenzék” ára:
Egész évre . . . 16 frt
Félévre . . . 8 frt
Negyedévre . . . 4 frt
Egy óra . . . 1 frt 50 kr.
Egy szám 5 kr.

KÉRELEM.

Igen kérjük i. t. előfizetőinket, kegyeskedjenek az előfizetések megújításánál a könyvkereskedők közvetítését mellőzni, mert ők ezen közvetítés fejében 10, 15 sőt még ennél is nagyobb százalékot szoktak a beüldött díjakból levonni, a mi a lapnak nagy hátrányára szolgál.

Az „ELLENZÉK”
kiadóhivatala.

A népgyűlés.

A szent Karácsony ez évi ünnepeinek második napja jelentékeny politikai actióban fogja egyesíteni Kolozsvár függetlenül gondolkozó polgárait. Egy, az előkészületekből ítélve, imponáns népgyűlésen nyilatkozik ekkor a régi Erdély fővárosának közérzűlete. Nyilatkozatát a politikai helyzet igényli és sulyt ad annak az a körülmény, hogy az erdélyi részek független meggyőződésű polgárságának számos képviselőjén kívül többen vesznek részt azon a parlamenti ellenzék vezérbajnokai közül is.

Az alkotmányosságot élvező népek a közügyek intézésében való részvétele minden szabad államban a kívánatos dolgok közé tartozik. A nagy Angliában a meetingek jelentőségét nem jut eszébe senkinek sem kicsinyelni, sőt az év százak gyakorlatában megerősödött angol közszellem azok nyilatkozatát a törvényhozás munkásságának egyik legjelentékenyebb regulatoroként, legbecsesebb segédeszközeként tekinti.

És édes hazánk történelmében is számos példáját találjuk annak, hogy a multban a politikai nemzetet képező magyar nemesség egyes rétegei összeügyülekeztek tanácskozni és a nemzeti

életet fenyegető válságokkal szemben a vélemények ez uton eszközölhető kicserélése által keresték a kibontakozást.

A parlamentárismus minta állama és az alkotmányos szabadság őshazája által nyújtott becses példának hodol tehát Kolozsvár polgársága, midőn Karácsony másodnapján népgyűlésen beszéli meg a politikai helyzetet.

Nagy szükség van arra, hogy ezt tegye. Mert a sok vészt és vihart kiállott magyar haza kevésszer állott súlyosabb válság előtt, mint ma. Az alkotmányon kívül való állapot sötét fellegei vészt hirdetően tornyosulnak egünkön.

A szemhatár perczről-perczre sötétül és a honfi gondnak a magánosok kebelében szerte-szét pislákoló mécsese nem nyújt elég világosságot. Össze kell hozni, egyesíteni kell azok fényét egy tömegébe, hogy az egységes közszellem ereje napsugár-özönével ragyogja be a kietlen helyzetet, világítson be az alkotmányos szabadságot elnyeléssel fenyegető szakadékok sötétébe és égesse, perzselje össze azt a korhadrt rendszert, a melynek fennmaradása annyi súlyos áldozat után, most a legsúlyosabbat követeli a nemzettől.

Nincs miért arról beszélnünk, hogy a helyzetnek ezt a rettenetes válságát közvetlenül mi idézte elő. A parlament ellenzéke emelt fővel viseli a felelősséget, a melyet elszánt küzdelmével vállaira vett. Am a jelen percz nem alkalmas arra, hogy a felelősségének mértékéről, oszthatósága kérdéséről akademikus természetű vitát folytassunk. A ki azonban még most is csak az aggodalom tépelődései között nézi a helyzet alakulását: az olvassa el Csáky Albin gr., Hieronymi Károly és Szilágyi Dezső nyilatkozatait. A liberalismus e kitűnő bajnokainak ajkáról meghalljuk mindannyian annak constatálását, hogy ha az obstructionnak nevezett küzdelmet az ellenzék is indította, arra az alkalmat a kormány előrelátásának hiánya szolgáltatta, az impulzust a hatalmi gőg féktelenségének a mult választások atrocitásai után sem szünetelő brutálitása adta, igazolását a párturalmi önzés makacs elfajultsága nyújtja.

Igaz tehát a tétel, a mit az ellenzéki pártok egyértelműleg felállítottak, hogy a helyzet elsimulásának legelső eszközét a jelen kormány eltávolítása képezi. És e tétel gyakorlati alkalmazásának egyetlen akadályza az önmaga létezésében önczélt látó párt egyeduralom sivár lelkelensége. Ám lehetetlen, hogy az igazi közvélemény, ha egyszer szabadon nyilatkozhatik, ezt a lelketlenséget, takarozzék az bár a legszebb politikai elméletek köntösébe, mint neki irányt adó directívát ismerje. És még lehetetlenebb, hogy ha a nép igaz közérzűlete akarja, a helyzet tisztulásának ezt a hitvány akadályt eltávolítani ne tudja.

Nyilatkozozik ugy tehát ez a közérzűlet a maga igazságának felemelő tudatában, önzetlensége imponáló fenéségében és elszántsága hajlíthatlanságában.

A holnaputáni népgyűlés alkalmat ad e megnyilatkozásra.

Jöjjetek el hát oda minél nagyobb számban, Kolozsvár polgárai!

Jöjjetek és jelezzétek akarátokat!!

Jelezzétek a tiltakozást, szemben Tisza Kálmánnak és társainak a magyar közjog integritása ellen intézett merényletével és jelezzétek a követelést, hogy jöjjön e magát leélt, talajában kimerült, képességeiben megbénult, ellenállásában megtört és csak falánságban s lelkiismeretlenségben páratlan mai kormány-rendszer helyébe egy másik, egy tisztultabb felfogás, neমেesebb erkölcsöt és ideálisabb tartalmat képviselő, a melyik köteleességének ismeri a polgárok jogainak tiszteletét, a köz-

élet erkölcsi tisztaságának megőrzését és az alkotmányjogi biztosítékok minden veszedelemmel szemben való elszánt megvédelmezését.

És ha ezt a nagy veszedelem követelte komoly egyértelműséggel és polgárokhöz illő önérzettel követelni fogjátok, a magyarok Istenének áldása leszen tanácskozástokon!!

Várady Aurél.

Politikai hir.

Az „obstructio” eredménye. Az obstructionnak szidott ellenzéki küzdelem eredményei eltagadhatatlanok. Mióta ez a küzdelem folyamatban van, a parlamentaris élet addig megdöböntő halálesendjét élénk pezs-gés váltotta fel és ez a változás, ha egyebet nem, annyit minden esetre jelent, hogy a mult választások után bizonyos körökben feltétlen megadásra kárkoztatottnak tekintett képviselőházunk ellenállási képességéről bizonyosságot nyújt. De ennél jelentékenyebb eredmény, hogy az „obstructio” megindította egy új pártalakulás processussát. Mi legalább ennek előjelét látjuk abban a bomlásban, a mely a képviselőház két pártjában a kormánypárthban és a néppárthban az „obstructio” rendén megindult. A kormánypártból kiléptek a valóban liberalis elemek és ugyanakkor a néppárt telivér-ultramontan csoportja köréből hangoh emelkednek, a melyek a megszorult Bánffy irányában kiméletet praecálnak s a harez mérséklését ajánlgatják. És mi indítja egy felől kilépésre a kormánypárt. Csáki-jait és Szilágyi-jait és másfelől mi indítja az „obstructio” elitélésére a néppárt Asbóthjait és Esterházy Miklós Moriczait? A 67-es közjogi rendnek az az orthodox értelmezése, a mely az Ausztriával fennálló közösség keretein soha és semmiféle körülmények között nem akar tágitani és a révedezés hűledezésével tekint minden olyan eshetőségre, a mely a közös ügyes rendszer alapján keletkezett jelen állapoiokat bámi részben alterálja. Vagyis a közjogi rend rideg és konzervatív értelmezése megfosztja a kormánypártot a szabadelvűség egy pár valóban liberalis férfi oda tartozása által kikölcsönzött nymbuszától és egyidejűleg a kormánypárt szövetségeseivé teszi a hazátlan ultramontarizmus lovagjait. És így rendrendre elhalványul az a fényes hazugság, a melyet közéletünkben a kormánypárt szabadelvű elnevezése képviselt és viszont jegecedési központot talál a valódi liberalismus, mely a szabadelvűségében is nemzeti kíván lenni, de a nemzetiség legerősebb tényezőjéül az alkotmányos szabadelvűséget tekint. Az „obstructio”-nak alig lehet ennél jelentékenyebb eredménye, mint a hogy ismét a személyes autocratizmus elvű képviselő Bánffy-rendszereuk is alig lehet méltóbb elitélése annál, hogy részére a kiméletet a revisio gondolatát dogmatikus egyoldalúsággal mindenek felé helyező Asbóth János követeli. (v.a.)

Mégis provizorium.

Budapest, decz. 23.

A M—g írja:
Tehát hiába terjesztette be és hiába szavaztatta meg Bánffy Dezső az 1898. évi I. t.-cz.-ket. A mit ez a törvény kizárt, a kiegyezés provizoriuma ma újra megjelent a törvényjavaslatokban, a melyeket a kormány terjesztett be.

Nincs még rá eset se a nyugoti, se a keleti földteke történetében, hogy parlamenti vagy nem parlamenti kormány így dezavualta volna magát. Ha nem volnának is ott a Bánffy és Lukács kijelentéseinek hiteles följegyzései (sajnos, hogy csak a följegyzések hitelesek), ott van maga a törvény, a mely világosan kimondja magáról, hogy az Ausztriával való egyezkedés terén visszavonhatatlanul legutolsó terminust akar szabni a kísérletezésnek s 1899. január 1-én tul más megoldást nem enged, mint hogy vagy az 1867. XII. t.-czikben meghatározott alkotmányos tényezők közbejöttével egyezmény létesül, vagy Magyarországra nézve visszaál

az 1867. évi XII. t.-cz. 68. §-ában egész fölöslegesen tartott, mert magában értendő szabadság, hogy a mennyiben gazdasági önrendelkezési joga érintésével Ausztriával nem szerződik, ezzel a joggal teljes mértékben élhet és kell élnie.

Az 1898. I. t.-czikket Bánffy indítványozta, a függetlenségi párt ellenezte és keresztülvitte Apponyi, a kinek a segítségét akkor Bánffy azzal nyugtázta, hogy közjogi fejtegetéseihöz mindenben hozzájárul, de keresztülvitte ugy, hogy a tárgyalások során is, a törvényjavaslat módosított szövege által is, világossá lett, hogy az 1867. XII. t.-cz. 68. §-ának konzervenciáit a magyar országgyűlés most csak azért nem vonja le, mert még egy utolsó kísérletet akar tenni az Ausztriával való alkotmányos kiegyezésre.

Ausztriában a kiegyezési javaslatokat mind máig még a bizottság sem tárgyalta le. Magyarországon keresztülmentek ugyan a javaslatok a bizottságban, de az ellenzék minden sürgetése daczára a kormány megakadályozta, hogy csak napirendre is tüzessenek. Ő maga állott az útjába annak, hogy az 1898 : I. t.-cz. érvényesüljön.

Ezt a tényt nem lehet elnémitani azzal, a mire a ma benyújtott miniszteri javaslatok indokolása hivatkozik, hogy hiszen a kormány május 1-je előtt benyújtotta a javaslatokat. Ilyen gyöngö szofizmával ma már senkit se lehet megcsalni. A tény pedig az, hogy a kormány az 1898. I. t.-cz. által reá alternative rótt kötelezettséget egyik irányban sem tudta teljesíteni. Tisztességes kormányok ilyenkor lemondanak. Így szokás ez Angliában is, a honnan Tisza Kálmán be akarja hozni a klotürt.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, decz. 24.

Mint már tegnap írtuk, Horánszky Nándornak, a nemzeti párt elnökének nagyhatalú beszéde képezte a tegnapi ülés eseményét. A Tisza Kálmán által inaugurált gyalázatos politikai rendszert, a személyes uralmat festette le mesteri kézzel és hű fotografiját rajzolta meg Bánffy Dezső miniszterelnöknek.

A beszédnek óriási hatása volt. A kormánypárt megdöbbenve, némán hallgatta a súlyos igazságokat.

Beszéde elején a most uralkodó kormányrendszerrel foglalkozott, melynek kiindulási pontja az elvtagadás és hatalomvágy. Majd így folytatja:

A személyes uralom máson, mint romlottságon nem épülhet. Tisza Kálmán hozzányult azon politikai rendszerhez, melynek más tartalma nincs, mint személyes uralom. Sürgős dolognak tartotta az adminisztrációt hatalmába keríteni.

Hatalmába kerítette az állam egész apparátusát. Mindezek tetejébe beleállította a főispáni intézményt, melynek párját Afrika sivatagjain sem találai. Ezek voltak azok az intézmények, melyek az ország sorsát a központi kormány kezébe adták.

Ezek az intézmények és ez az organizmus képezi azt a vérfertőzést, a melyhez fűződik az a politikai romlottság, a melynek megváltoztatására irányul eljárásunk.

Veszélyben forog ezen organizmus mellett a közvagyon, veszélyben forog a közmozárl, veszélyben forog a közszabadság és miként sajnosan láttuk az „utóbbi napokban” — veszélyben forog az alkotmány is.

Innén magyarázható meg, hogy az ország közvéleménye nem mozdul meg. Nem mozdul meg pedig azért, mert a közszabadság bilincsekbe van verve. (Ugy van!) Látja, hogy az egész ország közléte kizsákmányolának van kitéve. Egy cadaver az ország, a melyre minden szélhámos reá teheti a kezét (Ugy van!)

Honnan magyarázható az, hogy a ház elnököt a kilépettellen kívüi senki nem követi! Honnan magyarázható meg az, hogy Andrassy Tiivadar gróf tekintélye és sulya tönkrement!

Honnan magyarázható meg t. képviselőház, hogy az a szerény párt, a melynek én is tagja vagyok, közéletünknek legalább egy tengelyét képezi, de nemcsak tengelyét, de felénk jön a szálló ige, hogy mi mentsük meg az országot!

Honnan magyarázható az, hogy a kormánypárti sajtó megtámadja a kilépettetet s rólok oly hallatlan tisztességtelenül ír, a mely fölött meg kell botránkozni minden jobb érzésű embernek.

Ezek jelei azon beteges állapotoknak, a melyekben az ország laborál, a melyet másnak mint rendszernek nevezni nem képes.

Ezen rendszer ellen küzdünk 20 év óta. A pusztító választási hadjárat előzményeit, az u. n. ezredéves ünnepélyességnek a bekére vonatkozó inczidenseit tárja fel a ház előtt — s azután így folytatja.

Kevés idővel a megállapodások után Széll Kálmán intervenciójára felkerestem a a miniszterelnököt. Akkor vélem ő a következőket közölte:

— Ti engemet becsaptatok!
Bartha Miklós miniszterelnök mondta ezt?

Horánszky Nándor: Kérem, méltóztassanak csak meghallgatni. Én nem fontoltam meg azt előre, hogy ebben az esztendőben a kiegyezési mű még a törvényhozáson keresztül megy. Ha pedig keresztül nem megy, akkor én ilyen preparált választási törvényt, a melyben a kiegyezés agitációja is belevihető, nem adhatok, nem adok, hanem meg fogom keresni és meg fogom találni a módját, hogy ezen javaslatnak törvényerőre emelkedését megakadályozzam.

Felkiáltások: Ez sem csalás!
Wittmann János: Ilyen embernek innak alá 246-an.

Bartha Miklós: Ez közönséges gazember! (Mozgás jobbról.)

Justh Gyula: A miniszterelnök ur mindig hazudik a miniszterelnöki székéből. Szégyen. gyalázat! Tisztességes társasághól ki kellene dobni. (Polytonos zaj.)

Elnök: Csendet kérek.

Horánszky Nándor: T. ház! Hogy ez a közlemény engemet meglepett, gondolom, ez a dolog természetében fekszik és még sem törtem ki, sem a törvényhozás, sem a nyilvánosság előtt. Miért?

Mert még mindig reményteltem s hittem, hogy az országgyűlés feloszlatásáig a kiegyezésnek keresztülvittele esetén valami javulás fog bekövetkezni. De előzetes megbeszélés folytán sem hoztam ezt nyilvánosságra azért, mert az az ezeréves ünnepnek és az akkori év méltóságának és nyugalmának megzavarása olyan volt előttem, a melynek következtében én nyeltem el a súlyos sérelmet, mintsem hogy az ország köznygalmába belevessem azt a bombát, a melyet ez képezett volna. (Nyugtalanság.)

Bolgár Ferencz: Ha katonatiszt volna, ezért elcsapnák.

Horánszky Nándor: De t. képviselőház, tényleg bekövetkezett. A főrendiház megbuktatta a javaslatot.

Bartha Miklós: A legpiszkosabb aljas-ság! (Zaj.)

Horánszky Nándor: Ebből láthatja a ház, hogy a miniszterelnök mire használja a főrendiház tekintélyét. De hát megtörtént. És mi lett annak a következménye? Az, hogy a választásoknál irtó háborút indított ellenünk.

Visontai Soma: Köszönet és hála fejében!

Horánszky Nándor: Köszönet fejében. Élvezte a miniszterelnök az ezredéves ünnep esztendejének nyugalmát.

Endrey Gyula: És verőfényét!

Horánszky Nándor: Jutalmát képezte ez a választás. Szabad volt ez előzmények után . . .

Justh Gyula: Tisztességtelen dolog volt velünk szemben.

Visontai Soma: Tessék mint esküdtek itélni most.

Bartha Miklós: Gázság volt.

Just Gyula: Ilyen tisztességtelen embert ki kell dobni!

Horánszky Nándor: A törvény méltósága és tekintélye tilja én nekem, hogy ezen eljárást a maga nevéen nevezzem: de egyet, azt hiszem, megmondhatok és ez az, hogy miután nekünk a garancziát nem a politika nyújtotta, mert hiszen a politikában, fájdalom, ma már kilátástelenség teszünk a magán és politikai tisztesség között, hanem nyújtotta az egyén, a kinek szavában hittünk; én meg vagyok győződve, hogy nincs az országnak olyan kaszinója, vagy olyan olvasóköre, a mely ilyen tagot a maga kebelében megtűr. (Nagy zaj.)

Elnök: Legyenek szívesek közbeszólásaikkal nem zavarni a beszédet, mely hivatva van tájékoztatást nyújtani a nemzetnek. (Zajos éljenzés.)

Horánszky Nándor: Ez a választás, melyet igen tisztelt képviselőtársam, Tisza István szabadelvű intézménynek nevezett, volt az, mely mint mondom, leterítette a nemzeti pártot. A választás után beláttuk, hogy azoknak, a kik az ország érdekében hajlandók feláldozni összes szerény tehetségeiket és szolgálataikat, helyük többé nincs.

Rezágnáciával léptünk tehát ebbe a házba. A tények mutatják, hogy így történt.

Csodálatos, hogy midőn a kiegyezés megindult és a politikával ismét természetszerűleg éppen azon misszióval fogva, a melyre vállalkoztam, foglalkozni kívántam, a t. miniszterelnök úrtól egy felhívást kaptam, a melyben arra kért, hogy látogassam meg őt egy fontos kérdésben való bizonyos megbeszélések érdekében.

T. barátom, Apponyi tartózkodott a találkozástól. Én nem tartózkodtam. Miért? Mert alrendeltem egyéni érzelmeimnek minden mozzanatát, minden motívumot, a mely megakadályozott volna abban, hogy a közgazdasági kiegyezésnek meghozzam és meg-hozhassam még tevékenységem összességét és egy bizonyos önmegalázással is igyekezzem megmenteni az ország számára azt a hasznót, a melyet megmenthetőknek tartottam.

Ez a találkozás megtörtént, de annak részleteiről máskor. Eredménye az 1798. t. t.-c., akkor még javaslatnak támogatása. Az ischli tanácskozások után joggal következtethettük, hogy az 1898. I. t.-c. minden intencziói és egész tartalma meghamisítva lett.

Hosszasan foglalkozik a Tisza-féle javaslatlalt.

Mi törekvéseinkkel egyszerűen megakarjuk szüntetni Magyarországon a rémuralmat. (Lelkes éljenek.)

Mi azt óhajtjuk, hogy Bánffy és az ő rendszere bukjak. Önök azt kívánják, hogy az önzés bukjen Bánffyért és az ő rendszeréért.

Horánszky előtt Ágoston József kormánypartí szolált föl az elnökválasztás vitájába s Polónyi Géza interpellált.

Az ülés végén Lukács László betejesz-tette a kvóta-bizottság jelentését s az 1898. I. és XV. t.-c. cikkek némely intézkedéseinek meghosszabbításáról szóló javaslatokat.

A ház folyosóján sokat beszéltek Bánffy bécsi utjáról s azt a válsággal hozták összeköttetésbe.

Három napi szünet után, kedden lesz a ház legközelebbi ülése.

Leányaink a háztartásban.

Kolozsvár, decz. 24.

A napokban egy rövid cikkelyben felhívtuk a kolozsvári szülőket, hogy leányaiknak a főzőiskolában is adják meg azt a gyakorlati képzettséget, mely ahhoz *szükséges*, hogy kiűn az életben rájuk váró nagy feladatok teljesítésében ez ismeretek és gyakorlati jártasság révén elősegíthessenek.

Azt tán még a mai „modern korban” sem szükséges sokak előtt bizonyítani, hogy a *mai* leányokra a háztartásban azonos feladatok várnak, mint a *régi* korban.

Vagyis a mai háztartás vezetője ép úgy az asszony, mint a hogy ezt a szerepet eddig is mindig ő töltötte be.

A háztartás vezetése és a főzés gyakorlati kezelése két oly nehéz bonyolult kérdés, a melyre még az *iskolákban* kell leányainknak az alapismeretet és a gyakorlati jártasságot megszerezni.

Most, hogy a kolozsvári főzőiskola új és teljesen feladata magaslatán álló igazgatónőt kapott, ismétlen lelkükre költjük az anyukáknak: küldjék gyermekeiket ez iskolába s egyáltalán adják meg nekik azt a nevelést, mely arra képesítse leányaikat, hogy a háztartás vezetése és a főzés gyakorlati kezelése körül az életben rájuk váró nagy és komoly feladatokat teljesíthessék.

Azok mellé, a miket a kérdésről mi e lapokban is esetenként elmondottunk, nem tartjuk feleslegesnek egyik előkelő fővárosi lap most kiadott számában megjelent, s e nagy kérdéssel foglalkozó cikkelyéből a következő érdekes részleteket reprodukálni:

A nőnevelést egyre reformálják. Az újítók két szélsőséget hajszolnak: a teljes emancipálást az egyik tábor; az asszony maradjon a főzőkanál mellett, mondja a másik. A gyakorlati élet, legalább, a mi viszonyainkrolkól ítélve, sem az egyiket, sem a másikat nem támogatja.

Az emancipált nő nem illik bele azokba a keretekbe, a melyekben ez idő szerint a magyar társadalom él. Az alapos tudás igen keveseknek jellemző vonása — férfiak között is, de még kevesebbeké a nők között. A férfias tempókat űző asszonyokat pedig nálunk manapság, igen helyesen, jukker aszszonyoknak deklarálják, a kik épp e tempókkal válnak ki a többi közül, de hála Istennek, még nem a számukkal.

Az egyenjogúságot mégis teljes mértékben elfogadjuk, de csakis — a kenyérszerzés terén. S az emancipációznak e tekintetben való szükségessége előtt mindenki meghajolt. Az élethez joga van minden teremtménynek: a nőnek is, s ha a jogot nem tagadjuk, az eszközt sem lehet megvonni tőle, hogy a megélhetését biztosítsa.

De — és e punctum saliens — a foglalkozása után élő nőnek is, akármiképpen tartja fenn magát, *ismermie kell mindazt, a mik első sorban tartoznak rá, mint nőre: a házias foglalkozásokot.*

Rekrimináció nélkül szólva, valamennyi nőképző iskolának ép az a hibája, hogy nem a *családiás, hanem a társadalmi életnek nevelnek*. A gyermekleány, a ki minden szépre fogékony lélekkel lép az iskolába, a ki a tudást mohón szívja magába az új és válto-

zatos, érdekes és művelő könyvekből, anynyira el van foglalva tanulnivalóival, hogy ideje, de alkalma sincs tulajdonképpen való hivatalára gondolni. Csak a társadalom jövő-dő tagja él és fejlődik benne, a nélkül, hogy a családiás nő életéről és kötelességeiről fogalmat szerezhetne.

Pedig nagyon kevés a száma azoknak, a kik egész életüket foglalkozászerű hivatásuknak szentelnék és a családi életet elkerülnék. A legtöbb, mondjuk 70—80 százalék férjhez megy, tehát családát alapít. De miképpen? A kiművelt tudósnak is beillő hadjadonnak a *háztartás ezer aprólékos bajáról sejtelve sincs*. Asszonygyá lesz, a kinek kötelessége volna mindazt jól és helyesen végezni, a mi a kenyér után fatkosó férjnek nem terheli — a *háztartás körül*. Azonban sem magának a *háztartás belső beosztásának, sem a konyhatartásnak nem ismeri a titkait*. Csak ötlő-hatol, találmomra végzi a beosztást s előbb apróbb anyagi zavarokat, majd nehéz gondokat okoz a férjnek, a ki szerencsétlenségének fogja mondani a házaseletet, a mely annyi kellemetlenséget zúdított nyakába.

Az élet millió példát produkál a mon-dottak bizonyítására, tehát nem folytatjuk tovább. Inkább az elsorolt bajok orvoslátának egyik hathatós eszközét említjük meg. Ez az eszköz: a *háztartás és főzés kötelező tanítása a leányiskola felsőbb évfolyamaiban*.

A terv nem új, a polgári leányiskolák tantervének reviziója alkalmából merült fel. Az okoskodás, a mely a terv mellett szól, azt mondja, hogy minden leány művelt akar lenni; valamennyi a kereső pályához szükséges kvalifikációt is megakarja szerezni, de végeredményképp valamennyi férjhez akar menni s a legtöbbje ezt a célt éri el leghamarabb.

Az általános oktatást tehát a felsőbb évfolyamokban alképp kell beosztani, hogy elég idő jusson a háztartás és főzés tanítására is. Mert erre a két dologra annak a leánynak is szüksége van, a ki az iskolát a kereső pályával váltja fel s csak aztán megy férjhez. Sőt ezeknek van legtöbb szükségük rá, mert másutt megtanulni nincs alkalmuk. Az új tárgyak költsége oly csekély, hogy szót sem érdemel. S a tervből még sem lett még valóság. Miért? Félnek talán, hogy a középosztály jó háziasszonyokra tesz szert? . . .

Lemondani . . .

(Szabadalmi dal.)

Lemondani, lemondani,
Könnýű aztat kimondani . . .
Könnýű egyre kiabálni;
Hejh, de nehéz ám megválni, —
Nehéz válni! . . .

Sok elpártolt nagy tekintély
Szó, s levélben arról beszél:
Hogy majd megdől az alkotmány,
Ha nem mond le ez a kormány,
Ez a kormány . . .

— Bánjuk is mi e beszédet,
S a tomboló ellenzéket! —
Csak a párt uralkodhasson:
A hatalmon maradhasson,
Maradhasson!

Balga, a ki ezt úgy veszi,
Hogy e hont még bír érheti,
Hogy lesz ebből forradalom:
Oh, ez bohó aggodalom,
Aggodalom.

Forradalom hogy is lehet?
Hisz velünk van a hadsereg; —
Velünk van legfőbb hatalma:
A korona bizodalma,
Bizodalma! . . .

Lemondani, lemondani,
Könnýű aztat kimondani . . .
Könnýű egyre kiabálni,
Hejh, de nehéz ám megválni, —
Nehéz válni! . . .

Kronikás.

SHNHÁZ.

Himfy dalai.

Berezik Árpádtól, a „Himfy dalai” szerzőjétől levelet vettünk. A levél oly általános igazságokat tartalmaz, mely nemcsak nekünk szól s ezért érdemesnek tartottuk lapunkban közölni. A levél így szól:

Igen tisztelt Szerkesztőség!

Nagy örömmel olvastam becses lapjuk f. é. deczember 22-iki számában a bírálatot „Himfy dalainak” kolozsvári első előadásáról.

Nem ismerek senkit szerkesztőségükben, a lapjuk is ellenzéki, eszerint pájtázkodásról, részrehajlásról szó sem lehet. A mit írnak, kell, hogy megfeleljen a valóságnak s így ténynek vehetem, hogy darabom magyar nemzeti irányra megtalálta az utat a kolozsvári igaz magyar és ép izlésű közönség szívéhez. Mikor teljesen elfogulatlan oldalról ilyen elismerésben részesülünk, akkor csakugyan kedvet kapunk tovább dolgozni.

A mi azonban legjobban esett, az a kritikanak őszinte, meleg, szeretetteljes hangja. Így — ilyen hangon írtak a mi régi bírálóink, a régi írókról, azok a bírálók, a kik az író sikerének örültek, mert tudták, hogy ezzel a sikerrel a nemzet szellemi tőkéje gyarapodott s a magyar faj jelentősége emelkedett.

Ezt a hangot tartásuk meg, a jóindulat, a jóakarát hangját. Legyenek igazságosak, de méltányosak is. Részrehajlatlanok mindenkiel szemben, akár barát, akár ellenfél.

Ítélték meg érdemei után az ellenfélt is jóindulattal, de ítélték el kérelhetetlenül a legközelebb állót is, ha nem érdemel elismerést.

Igy aztán nem kedvetlenedik el senki és nem hagyja el magát senki sem.

A „pajtás” érzi, hogy neki kell gyűrőköznie, mert ingyen nem kap koszorút; az „ellenfél” pedig biztos lévén az elfogulatlanságról, buzditást merít belőle.

Ezek általánosságok, melyek önökre nem szólnak.

Önök fényesen megmutatták, hogyan kell a magyar írói sorakenteni.

Köszönöm a magam és kartársaim nevében. Támogassuk, buzdituk egymást, hisz úgy se vagyunk sokan; úgy sem termelünk olyan mennyiséget és minőséget, a mennyi a mai nagy és magasb igényű fogyasztásnak megfelelő.

Ne legyünk féltékenyek egymásra, jut itt hely mindenkinek, aki szeret dolgozni és képes valamit teremteni.

Örüljünk egymás sikerének és ne örüljünk társaink balsikerén.

Még egyszer köszönöm azt az igaz magyar hangot, melylyel magyar darabomat fogadták.

Kiváló tisztelettel

Berezik Árpád.

Ripp. Tegnap este ez idényben másodsor került színre „*Ripp van Winkle*”. Planquette legszebb operettje. Az első előadás alkalmával azt írtuk: ez volt a legjobb operett előadás. Tényleg úgy is van. Az előadás tegnap is kitűnő volt; *Széchy* Irént és *Kassai* Károlyt, kik a két főszerepet pompásan játszták, többször tüntette ki a közönség tapsaival.

Az élet álom. A színház legközelebbi klasszikus előadása *Calderon* spanyol színműről ilyen című színműve lesz, a darab két főszerepét *E Kovács* Gyula és *Fáy* Szeréna fogja játszani, kik nagy ambícióval készülnek szerepükre. A darab, mely bővelkedik költői szépségekben, most először kerül színre a kolozsvári színházban, körülbelül január hó folyamán.

Magdolna. *Rákossy* Jenő népdramáját közelebbről fel fogja újítani az igazgatóság, a mennyiben a darab czímszerepe egyik legpompásabb alakítása *Fáy* Szerénának, a színház tragikái művésznőjének.

Szerződötetések. A mint örömmel értesülünk, *Janovics* Jenő nem fogadta el az aradi színház művezetői állását, miután Bölöny intendáns a differenciákat kiegyenlítette és továbbra is aláírta a szerződést színházunkhoz. Hasonlóképp aláírták Kolozsvárra a szerződést *Leővey* Leo és *Heltai* Nándor. *Turchányi* Olga, *Hatala* Györgyike, *Miklósi* Ilona továbbra is a kolozsvári színház tagjai lesznek. Bölöny intendáns állítólag új tagnak szerződöttet *Novák* Irént, ki egy-két éve a színpadtól visszavonulva élt.

Zacconi Budapest. A nagy olasz színművész, ki a mult évben olyan óriási sikerrel vendég szerepelt a fővárosban, most újra fellép 5 estén a Vigszínházban. Vendég szereplését e hó 27-ikén kezdi meg és a következő darabokban játszik: „*A kísértetek*”, „*Hamlet*”, „*Othello*”, „*Vasgáros*” és „*Becstelének*”. Jó volna, ha Bölöny intendáns a színpártól kolozsvári közönség érdekében meghozná azt az áldozatot, hogy legalább két esti vendég szereplésre megnyerné a világhírű művészt. Természetes, hogy a duplán felemelt helyáratat kellene alkalmazni és azt hisszük, hogy így a vendég szereplés financiaiális tekintetben sem tűnik ki kedvezőtlenül.

Solymosi Elek, a Népszínház tagja, ki pár éve nálunk is volt vendég szerepelt, tegnapelőtt ünnepelte meg 25 éves születési jubileumát „*Lumpaciús Vagabundus*” előadása alkalmával.

Polgártársak!

A magyar politikai élet súlyos válság forduló pontjához ért.

Az uralkodó párt, a mely 23 év óta úgy bánik ez országgal, mintha kiárendálta volna hazánkat, eldobni készül az alkotmány álarczát és az önkényuralom zátonyának viszi ezer éves alkotmányunkat.

Ez ellen tiltakozni: hazafiúi kötelességünk.

Tiltakozásunk kifejezéseül **folyó évi deczember hó 26-án Karácsony másodnapján, d. e. 10 órakor** a városi Vigadó nagytermében

n é p g y ü l é s t

tartunk.

Népgyűlésünkre városunkba jön a parlamenti ellenzék több kitűnősége s részt vesznek azon Erdély más részeinek független érzelmi polgárai is.

Jöjjetek el ti is, polgártársak!

Vegyetek részt minél tömegesebben a nemzeti ellenállás kifejezésében, hogy a Bethlenek és Rákóczyak földjének fővárosából is hangot találjon törvényhozásunk szívéhez a tiltakozás szava, megdobogtatva abban a hazafiúi kötelességérzet szunnyadó erejét.

Mert csak az a nép érdemli meg a jogokat, mely képes megvédelmezni azokat.

Kolozsvárt, 1898. decz. 22-én.

A népgyűlés előkészítő bizottsága.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, deczember 24.

Lapunk jövő száma a közbeeső ünnep miatt kedden (decz. 27.) jelenik meg.

Népgyűlés.

A népgyűlés, mely karácsony másodnapján délelőtt **10** órakor lesz a városi vigadóban, igen impozánsnak ígérkezik.

A magyar parlament kitűnőségei közül körülbelül 7—8-an fognak résztvenni a gyűlésen s a betejesztenő határozati javaslatához, bizonyára közülük többen hozzáfognak szólani.

A gyűlést Benel Ferencz, a kolozsvári függetlenségi és 48-as párt elnöke fogja vezetni.

A határozati javaslatot pedig dr. Várady Aurél ügyvéd terjeszti be.

A népgyűlést előkészítő bizottság az erdélyi részek kiválóbb vezérpolitikusaihoz a következő felhívást intézte:

Mélyen Tisztelt Hazafi!

Abban a nagy küzdelemben, a mely a képviselőházban a ma még alkotmányos álarczban mutatkozó, de attól immár menekülni igyekvő hatalom és az egyéni jogok és nemzeti szabadságok megvédelmezésére hazafias elszántsággal vállalkozott ellenzéki pártok között ez idő szerint folyamatban van, — a kormány részéről gyakran halljuk hangzatosn a közvéleményre való hivatkozás dísekvő szavait.

Ezzel szemben igazolnunk kell, hogy ez a hivatkozás nem egyéb üres hazugságnál.

E czélból f. évi *deczember hó 26-án d. e. 10 órakor* a kolozsvári vigadó nagytermében nagyobb szabásu *népgyűlést* rendezünk és pedig azzal a kedvező kilátással, hogy népgyűlésünkön az erdélyi részek közéletének több jelentékeny bajnokain kívül a képviselőház ellenzékének több előkelő tagjait vendégeinkül tiszteljük.

Már ez az egy körülmény kívánatossá teszi, hogy bércezes kis hazánk különböző részeinek függetlenül gondolkozó polgársága e népgyűlésen minél nagyobb számmal legyen képviselve.

Azért fordulunk tehát (czímhez), mint a ki eddigi közéleti működésében mindig független gondolkodást tanusított, hogy sziveskedjék népgyűlésünk jelentőségét b. jelenléte által is emelni és annak az azon vidéken lakó polgártársaink körében hangulatot csinálni.

A népgyűlés előkészítő bizottsága nevében, maradtunk

hazafias tisztelettel

Benel Ferencz, Dr. Várady Aurél,
elnök. jegyző.

Az országgyűlési függetlenségi párt részéről Kossuth Ferencz a következő levelet küldte:

Nagys. Benel Ferencz urnak

Kolozsvárt

Budapest, 1898. decz. 22.

Igen Tisztelt Elnök Ur!

Az országos függetlenségi és 48-as párt örömmel üdvözlí a kolozsvári elvtársakat és helyeslőleg vesz tudomást arról, hogy e hó 26-án tiltakozó népgyűlést szándékoznak tartani.

Annál helyesebb ez, mennél nagyobb szükség van arra, hogy a magyar nemzetnek minden rétegében megérelelődjék az elhatározás, nem tűnni azt, hogy a törvények szent-ségét és az alkotmány épségét megtámadhassa és leronthassa egy párt, mely a hatalom élvezetében és a nyers erő tudatában elszedül.

Az a küzdelem, a melyet most folytatunk, nem csak azt czélozza, hogy pártunk elveinek egyik sarkalatos része, a *közgyűlési függetlenség érvényesülhessen és ezzel a magyar népnek jóléte biztosíthatassék, hanem czélozza azt is, hogy az országunk törvényei lejtátszani, elferdíteni, lábbal tiporni ne lehessen.*

Ez az ellentállás nemcsak egy országgyűlési kisebbségnek, de minden egyes polgárnak is nem csak joga, de — kötelessége.

Honfiai kötelességet fognak tehát önök is teljesíteni, ha tiltakozásukkal maguk is részt vesznek ki: a törvényt-tírók elleni harcban!

Pártunk megizásából és nevében önök közt *Hentaller* Lajos és *Barabás* Béla fognak megjelenni.

A mi tisztelt iratukban az elmúlt vrszálkodásra való czélzást illeti, meg kell je-gyeznem, hogy a Bartha Miklós elnökelete által állott párt árnyalat már hosszabb idő óta feloszlott és ama párt körnek volt tagjai őszintén és lelkesen működnek közre velünk minél hosszabb idő óta minden egyes fellépésünkben.

A központban tehát a vizsálkodásnak még csak nyoma sincs rég óta! Mindig őszintén sajnáltuk mi, hogy *teljesen léghő kapott vádakat* lettünk illetve a mult időkben; de azt mi rég elfeledtük; hazafiságunk, elvhűségünk parancsolta ezt nekünk és annak tudata, hogy kevesen vagyunk úgy is azok, a kik, minden személyes tekinteteket félre téve, édes hazánk függetlenségeért küzdünk; *legyen tehát a hű hazafiak kis táborában egyetértés és szeretet!*

Hazafias tisztelettel:

Kossuth Ferencz,
elnök.

Mint már tegnap jeleztük, a Budapestről jövő képviselőket az előkészítő bizottság ünnepélyesen fogja fogadni a vasutnál vasárnap este 11 órakor.

Városunk független polgárságát ez uton kéri a bizottság, hogy jelenjenek meg a vasutnál *minél számosabban* vendégeink fogadására, a kik oda hagyva családai tüzhelyeiket, eljönnek, hogy tanúi legyenek tiltakozásunknak, az alkotmány ellen szándékolt merénylet ellen.

Fővárosi vendégeink tiszteletére, az előkészítő bizottság azt határozta, hogy ünnep másodnapján este a Központi Szálloda dísztermében bankettet rendez.

A társas vacsorára az előjegyzések nagyban folynak s jegyek kaphatók az „Ellenzék” szerkesztőségében.

Egy jegy ára: 2 frt.

A női közönség részére karzati ülőhelyek még mindig kaphatók az „Ellenzék” szerkesztőségében.

Együttal kérjük mindazokat, kik előjegyzéseket tettek, sziveskedjenek jegyeiket elvitetni.

— Jön az Angyal! Alig még

nehány óra választ el még attól a gyönyörűsége időtől, a mikor a Megváltó születésének előestéjén, a csillag tüntekor megjelenik a békés emberek hajlékában az Angyal. Azért jön be minden házhoz, hogy megjelentsen a Krisztus jövetelét és a jó gyermekeknek meg hozza az angalfiát. A családi tüzhelyek körül este felé már nagy készülődések folynak az angyal méltó fogadtatására. A karácsony-fákon felgyulnak a lángok, megszólal a csengő, beszalad a türelmetlenkedő gyermek sereg és megjelenik közöttük az Eg küldöttje, az a láthatatlan, de mégis jelen lévő és látni vélt Angyal, a ki ajándékokat és vigaszt hoz a házakhoz, jutalmazza a jókat és batorítja a csüggedőket. Később eljön a Megváltó, a ki Karácsony éjjelén született és meg hozza a maga áldását, a maga nagy kegyelmét és a szívek felemelkednek s az ajkak imát rebegnek a Mindenhatóhoz.

Mi is azt kérjük az Égtől: *tegye boldoggá e Hazát és Nemzetet.*

Ünnepeljünk!

— **Az utolsó róraté.** A Karácsonyt megelőző négy heti-advanti ájtatoskodások a hajnali miséket tegnap reggel érték végüket. Ez alkalommal Kolozsvár összes r. kath. templomaiban ünnepélyes isentiszteleteket tartottak. Ma éjjel 12 órakor lesznek az éjjeli misék a templomokban. A főistentisztelet a főtéri plébánia templomban tartatik meg, a hol ez alkalommal Bíró Béla apátplébános nagy segédlettel mondja a misét.

— **Árvák karácsonyfája.** A Maria Valéria egylet által fenntartott árvaházban évek óta meghonosította az egylet derék választmánya azt a nemes és szép szokást, hogy Karácsony szent ünnepén azoknak a szerény kis árvaleánykáknak örömet szerezzenek. A külközép utcazi árvaházban Karácsonyfát állítanak fel, megrakva *cseces-becsekkel*. Ezen kívül a leánykáknak apróbb játékokkal.

reket és ajándéktárgyakat osztanak szét. A kis Jézuska ezeknek a nemes hölgyeknek a képében jelenik meg ma estefelé az árvák között, a kik bizonyára hálattal szívvel gondolnak a kis Jézuskán kívül azokra a derék nőkre, a kik a gondviselés szerepét olyan önzetlenséggel teljesítik az elhagyatottakkal szemben.

— **Szilágyi Dezső diszpólgársága.** Emlegettük volt, hogy dr. Várady Aurél törvényhatósági bizottsági tag, indítványt tett be Szilágyi Dezsőnek a város diszpólgárává leendő megválasztása iránt. Ez indítvány december 7-én nyújtatott be a polgármesterhez, de mindez ideig nem tüzetett ki tárgyalásra. Hogy mi volt ennek oka, azt megmagyarázza az a nagy sürgős-forgás, a mely az indítvány megtétele után, a helybeli szabadelvű párt nagy móglujai körében megindult.

E sürgős-forgásnak volt az eredménye aztán az a másik indítvány, melyet december 23-áról keltezve, de voltaképpen a tegnapi műbizalmi czéczón gyűjtött aláírásokkal, Dávid Antal és társai az iránt adtak be, hogy válassza a törvényhatósági bizottság Lukács László és Wlassics minisztereket is diszpólgárokká.

E tárgyban a polgármester ma délelőttre bizalmas értekezletet hívott össze, előterjesztve azon mind a két indítványt.

A polgármesteri előterjesztés után dr. Várady Aurél jelentkezett szólásra kifejtette, hogy a Dávid Antal és társai indítványában a Szilágyi Dezsőnek szánt kitüntetés elhomályosítására irányuló cselekedetet lát és hosszabb indokolás után, a melyben minden szónak metsző éle volt, kijelentette, hogy indítványát, nehogy az alkalmul szolgáljon a Bánffy kormány két tagjának obligát kitüntetésére, *vissza vonja.* E kijelentést meglehetősen konsternáció kísérte. Hosszabban szólt hozzá a kérdéshez Ferencz József püspök, ki egy nagy általánosságok keretében tartott beszédében a jelen helyzet szomorúságát festette.

Ezután Dávid Antal jelentette ki, hogy indítványát a béke kedvéért szintén visszavonja.

Boros György, Szabó Samu és Balogh Károly képviselők igen ügyesen mutattak rá a kormánypártot ért pucásra, mely ilyen komikusan megrekedt. — Aztán Szvacsina Géza polgármester szólott egy pár szót s visszavonottaknak jelenté ki az indítványokat.

Ezzel az értekezlet véget ért.

— **Borhamisítás.** A kolozsvári borvizsgáló bizottság tegnapi gyűlésén a következő hamis borokat találta: Cristó Albert Csik-szentkirályi vendéglős pincéjéből mübörnek találtatott 146 hl. 24 frt mely megsemmisítendő. (Pécsi bor.)

Fehér Ferencz Kászón-ujfalusi vendéglőstől mübör. Nagyvárad borhamisítótól vette.

Brassóból Schmid és Littig pincéjéből hamisítottak találtatott ecettel denaturandó 193 $\frac{1}{2}$ hl. pécsi bor.

Brassóból ugyanonnan egy másik fajta mübör, pécsi gyártmány.

Zorger János Székely Udvarhelyi vendéglőstől pécsi bor. Mübörnek találtatott.

Kapusi Dániel Szászrégeni vendéglős 45 hl. pécsi bor, ecettel denaturandó. Ugyan töle II. 68 hl. 20 frtos hamisított bor pécsi készítmény.

Czelnai elnevezés alatt nem czelnai, hanem komis szeszszel spirituszozott bor. Béndőri kihágást képez. (New-York vendéglőlől Kolozsvárt.)

Brassóból 22 frtos Szarmarit 87 hl. P. Pójt pincéjéből. Mübör Pécsről.

Pleier pincéjéből, Brassóból. Mübör Pécsről.

Déváról a főkapitányság küldött be olasz bort. Nem olasz elnevezés alatt árulvatván, béndőri kihágást képez.

Grün Zsigmond utóda, Pécs. Uj czég. Dévái főkapitány küldte be. Hamisított bor. Déváról, Breier Samu pincéjéből. Mübör. Fodor Mórtól, Pécsről. — Megsemmisítendő.

Van még vizsgálandó 160 borminta.

— **Milyen a Bem tábla?** Bem tábornok emlék táblájának elkészítésénél a felügyelettel az ünnep rendező bizottság Pap Gábor festőművészt bízta meg. A tábla elkészült s a festőművész jelentést tett róla. Jelentése szerint a tábla igen szép. Természetesen keretben legkeményebb kőből, svéd gránitból készült. Távolról jól olvasható mely bemetszésű betűi valódi arannyal vannak bevonva. A tábla kivétel azzal az egyszerűséggel, mely Bem tábornokot is mindig jellemzte, rendkívül jól hat. A betűk akkorák, hogy a városház soráról is jól olvashatók. Reiman Károly e táblával teljesen eltálatta azt, hogy milyennek kell annak lenni. Annál nagyobb elismerés illeti ezért a derék polgártársat mert tudvalevőleg decz. 4-én üle-

sezett először a bizottság, 6-án küldte el a kérését és így még 20 nap sem állt rendelkezésre a tábla tervezésére és elkészítésére. Ily szép munka előállítására rendszerint más alkalmakkor hónapokat vesz igénybe. Reimann Károly hazafias áldozatkészsége, buzgalma méltán érdemet elismerést és méltánylást.

— **A kolozsvári zene- conservatorium** 1898. december hó 27-ikén a vigadó nagy termében kamara-estélyt tart.

— **Száraz tél.** Itt a karácsony s a télnek fehér leple még hiányzik. Tegnap reggel 12 fok R., ma reggel 7 R., fok hideg volt Kolozsvárt. Tegnap tiszta volt az idő, ma borús szűke felhők takarják a láthatárt. A légsúly mérő mozdulatlan, az emberek a találgatásnál maradnak, hogy lesz-e, vagy nem lesz fehér Karácsony? Ezelőtt 50 évvel nagy hó és esikorgó hideg volt Karácsony napján.

— **Ki fog zenélni a Bem ünnepén?** A karácsony másodnapj Bem ünnepélyen a városi vigadóban Antal Laji derék zenekara fog játszani hazafias darabokat. Az ünnep rendező bizottság kérésére a jeles zenekar vezető legnagyobb készséggel ajánlotta fel, hogy e történelmi nevezetességű ünnepén minden díj nélkül közre működjék.

— **Eljegyzés.** Pongrácz Lajos kolozsvári jeles zenekarvezető bájos és szép leányát Pongrácz Marietta kisasszonyta napokban jegyezte el Sándor Jenő kolozsvármegei pénztári számtiszt.

— **A Bem-ünnep vendége.** Dr. Hatala Péter budapesti egyetemi tanár (Hatala Györgyikének, a kolozsvári Nemzeti Színház művésznőjének édesatyja) Kolozsvárra jött s részt vesz a Bem-ünnepen. Hatala Péter a nagy időknek katonája volt, a megpróbáltatások idején Kolozsvárt is volt elfogva. Hatala Péter, mint történelmi dolgozataiból tudjuk, azokat az eszméket, a melyekért a haza érdekében, mint katona, életét sok esztában kockáztatta, a maga tisztaságában lelkében maig megőrizte. Azért sokszorosan tisztelt és szeretett vendége Kolozsvárnak a nagy idők e mintaférja.

— **A műbizalom** megszólalt tegnap Kolozsvárt is. A „szabadelvűek” mintegy 40-en összejöttek a megyeházán és biztosították Bánffyt bizalmukról, természetesen elítélve az -ellenzékét. Vezérszónokuk, hiven ahhoz a gyakorlathoz, hogy mindenütt a renegátoknak kell előtérben részesülnök, *Gajdó* Manó városi tisztí ügyész volt. Neki secundált aztán Feilitzsch Arthur br. erdőigazgató. Végül sürgőnyt menesztettek Bánffy urhoz. Egyéb haj nem történt.

— **Uj tantárgy az egyetemen.** Ismeretes dolog, hogy *Wlassics* Gyula vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter néhány hét előtt rendeletet boesátott ki az iránt, hogy az iskolákban a művészetekről és a művészettörténetéről külön előadások tartassanak. A kolozsvári tud. egyetemen — mint értesülünk már a karácsonyi ünnepek után megnyitandó második félévben megkezdik a művészeti előadásokat a tanárképző intézetben. Ezt a tantárgyat értesülésünk szerint dr. *Csengeri* János egyetemi tanár fogja előadni, a kipár hó előtt e czélból hosszabb tanulmány utat tett Franciaia és Angolországban, s e tudomány szakban gazdag ismeretekkel rendelkezik.

— **Ötszáz borhamisító munkás.** Pécselt 500 munkás foglalkozott borkészítéssel a meggazdagdott borpancsoló uraknál. Most Pécsen a borkereskedés pang, mert természetesen szüretelt bor nincs, gyártani pedig nem mernek. E miatt a borkereskedők is már számos munkást bocsátottak el. A borkereskedésekben alkalmazott pincemunkások és kádárok egy hatósági kiküldött jelenlétében értekezletet tartottak, a melyben elhatározták, hogy a pécsi munkások nevében fölírnak Perczel belügyminiszterhez, s fölírják, hogy szüntesse be a pécsi borok ellen indított hajszát, mert külföldben 500 család marad télnek idején kenyér nélkül. Egyuttal kárpótlást kérnek elvesztett állásukért. Jó lesz, ha a munkások szállást keresnek maguknak. (Reméljük, hogy a miniszter nem fogja részesíteni állami segélyben.) Kapcsolatosan ez ügygel egy tegnapi elkövetett tévedést igazitunk helyre. Szeifritz borpancsoló ur ugyanis nem Brünne, hanem Gráczbba teszi át főhadiszállását.

— **Jégsport.** A tornakerti jégpályán tegnap óta vígan iringálnak. A sétatéri jégpálya megnyitása vasárnap délben lesz katonazenével. Vasárnap este villamos fény mellett fognak a sétatéren korcsolyázni.

— **Büvész-estély** lesz a Biazini szalodában Karácsony első és másodnapján estve. *Carmellini* M. fog két előadást rendezni, a ki már Kolozsvárt produkálta magát s nagy tetszésben részesült a kiról József főherczeg a következő hízelgő bizonyítványt állította ki:

„A büvészeti, equilibrisztikai és gondolatos olvasási előadás, melyet Carmellini M. ur ma, fiumei nyaralómban, az orleansi-herczeg, a toscana-i nagy herczeg és család jelenlétében rendezett, élénk elismerésre talált és az illető kiváló ügyességet tanusított. Ezért őt a legmelegebben ajánlhatom. Fiume 1897. február 6-án. József kir. főherczeg, lovassági tábornok.”

Azt hisszük, hogy e kis ismertetés elegendő arra, hogy e kiváló és ügyesen szórakoztató büvésznek tömeges látogatást biztosítson.

— **Brassai siremléke.** Daczára, hogy a közbe jött országos gyász miatt a gyűjtő-bizottság akciója szünetelt és csupán az egyes bizottsági tagoknak lettek gyűjtő-ívek küldve és ezeknek is $\frac{8}{10}$ része még künn van, már is tekintélyes összeg folyt be és alapos a remény, hogy most az újév beálltával megindítandó széleskörű gyűjtés a Pákei műépítése által tervezett remek sír-emlék mielőbbi létesítését biztosítja.

Eddig a következő adományok érkeztek be: *Duka* Tivadar, London 10 frt, *Barabási* Sándor, Tenke 4 frt, dr. *Szentkirályi* Akos, Kolozsvár 4 frt 20, *Szántó* Soma, Munkács 6 frt, özv. *Cserei* István, Imecsfalva 7 frt, *Orbók* Mór Kolozsvár 13 frt, *Péterfi* Lajos, Páncsova 10 frt 20 kr, *Sándor* János, Sz. Keresztur 39 frt 45 kr, dr. *Szavik* Mátyás, Eperjes 5 frt 60 kr, *Fekete* Gábor, Kolozsvár 22 frt, *Fazakas* József, Kolozsvár 5 frt, dr. *Gróf Kun* Géza, M. Németi 15 frt, *A. m. tud. akadémia főtitkára* h. v. 45 frt, összesen 164 frt. Ehez járul az unitárius vallás közönség által felajánlott 500 frt és már előlegezett 10 frt. Összesen begyűlt 674 frt.

— **Változatos szerelmi nyelv.** Egy szép asszony, aki még leánykorában hozzászokott ahhoz, hogy emléknaplót vezessen, a férjétől kapott tagadó válaszközl az alábbi följegyzéseket tette:

A mézesheketben;

— Kedves angyalom, valóban kétségbe vagyok esve, hogy nem tehetek eleget kívánságodnak, de itt fájdalom, véget ér hatalmam!

Hat hónap múlva:

— Legyen eszed, Eliz, ne kívánj olyasmit, amit nem adhatok. — Tudod, hogy vannak határok! Másfélév múlva:

— Tedd meg azt a szívességet és ne bolyg mindíg elérhetetlen dolog után!

Öt év múlva:

— Egyéb bajod nincs? Tisztelem az -eszedet!

Tíz év múlva:

— Majd ha fagy!

— **Egy kis statisztika.** Európa sör, bor és pálinkafogyasztásának épületes a statisztikája. A pálinka-fogyasztók sorát a legnagyobb recordot elérő dánok nyitják meg, a kikre fejünkint 26 liter pálinka jut, vagyis jóval több, mint a legrezegesebb orosz muzsikra. Jóval szerényebbek a svédek, a kik átlag 11 liter sört, 4 dezi bort és 4 liter 8 dezi pálinkát fogyasztanak fejünkint, míg a német 115 liter sört, 5 liter 7 dezi bort és 13 liter 2 dezi pálinkát fogyasztanak el. A franciaia kevés sört iszik. Mindössze 22 liter jut egyre-egyre, a párisiakra pláne csak 11, borból ellenben 103 liter, még pedig a javából! A franciaia a likört sem veti meg. Évenként vagy 124 $\frac{1}{100}$ litert hajt le. A magyarok nagyon rossz szálúnak állnak. Sörből mindössze csak 44 liter jut egyre, a mi kétségbeesítően kevés; borból is csak 22 l. jut egyre, pálinkából meg épen csak 12 l. 45 ccenti. Azért is nem boldog a magyar! Derekasan ki tesz magáért a sörivásnál az angol: 145 liter fogyaszt el esztendőnkint; igaz, hogy borból csak egy liter iszik, de már pálinkából 8 liter kell neki. A belgák még jobban igrékeznek a sörivással, ők ugyanis 169 litert isznak. A sörivók királyai azonban — a bajorok. Tisztelet és becsület nekik, mert 235 literen alul ők meg nem állnak. De ez még nem minden. Bátran elmondhatjuk, hogy ha Bajorország a sörivő országok kalapja, akkor München a bokréta rajta, mert a müncheni el nem megy a Sylveszter-ünnepélyre, ha meg nem itta még a rá eső 566 liter sört! Ebben a dologban azonban rendkívül pedánsak a németek. A müncheni után mindjárt a frankfurti következik, aki 428-at, a müncheni, aki 321-et iszik. A berlini már csak 160, a bécsi 145, moszkvai meg épen csak 28 liter fogyaszt, ami nagyon is kevés.

— **A kaosák kopaszítása.** A ruca csak úgy ténhető, mint a lud tolla, azonban kissé szagos, tehát értéke, főleg némely fiatalabb és közönséges kaesáé csekélyebb, míg az igen finom tollazatú pekingi kaesáé a ludak tolljánál is értékesebb. Finom ízű zsirja a ludzsírral vetéldedik, sőt némely szakács állítása szerint a lud zsirjánál is kellemesebb ízű ad az ételeknek.

— **Kecskeméti gyümölcs kivitele.** A magyar gyümölcskivitel, hála az utóbbi években tapasztalható rendszeres fejlesztésnek ezen a téren, tetemes mérvet ölt. Az exportálóhelyek közül igen nagy a szerepe Kecskemétnek, mely a maga homoki telepein kitünő gyümölcsöt produkál. Évenként 50—60 ezer métermázsza gyümölcs megy el Kecskemétről, s hogy milyen széles körben fogyasztják el ezt a nagy mennyiséget, mutatják a következő adatok a küldemények rendeltetési helyeiről, Kecskemétről Budapestre 5842 kosár, Berlinbe 4305 kosár, Boroszlóba 3825 kosár, Brünnebe 3306 kosár, Drezdába 3599 kosár, Graniczába (orosz határ) 1860 kosár, Krakóba 2910 kosár, Lembergbe 2342 kosár, Münchenbe 1342 kosár, Prágába 5308 kosár, Bécsbe 13.129 kosár, egyéb külföldi piacokra 8876 kosár gyümölcs.

Mulatságok.

A beálló farsang, habár rövidebb lesz, mint az idej volt, mindazonáltal mulatságok tekintetében, ha a jelek nem csalnak, aligha fölül nem mulja azt. Az ifjuság gondoskodás arról, hogy a báli toilettek egy évi pihentetés után újra előkerüljenek. Így örömmel jelezhetjük, hogy Carneval herczeg diadalmasan fog bevonulni az új szezónba. Első mulatság lesz az egyetemi köri estély, melynek rendezősege lázas tevékenységet fejt ki, az estélynek minél fényesebbé és sikerültebbé tétele végett. Ezt követik a jogászbál, a kolozsvári daloskör szineloadással egybekötött táncmulatsága stb. stb. Szóval a beálló farsang sok lánynak meghozza a várva várt örömet.

Major József okleveles tánczmester, ki már 25 év óta működik a táncztanítás terén, az idei táncziskolai kolonokati igen előkelő családok gyermekeiből állította össze. Igen sok felnőtt tanítványa van. Sokan iratkoztak be az egyetemi hallgatók és a különböző intézetek ifjusága közül is, hogy egyrészt örömet szerezzenek Major tánczmesterek 25 éves jubileuma alkalmából, másrészt, hogy kellemesen töltsék el a hosszú téli estéket. Major tánczmester mindent elkövet, hogy nagyszámu tanítványait a legújabb tánczemekre is megtanítsa. A tanítás az „Ujvilág” kényelmes és csinos berendezésű termében folyik. Karácson másodnapján este (hétfő) összgyakorló estélyt tart Major, mely tekintve, hogy összes tanítványai ott lesznek, igen kellemesnek és élvezetesnek ígérkezik.

Gyászrovat.

Temetés. Id. *Várady* József, a kolozsvári iparos köröknek e tisztos mesterét tegnap délután temették el a külszén utcai gyászházatól. A koszorúkkal borított ravatalnál az elhunyt tetemeit *Medgyesi* János r. kath. lelkes szentelte be. A temetésen az iparos körök s honorácziók nagy számban jelentek meg. A ravatalra helyezett koszorukat külön kocsiszállította. A temetést nagy disszel a „Kegyelet” temetkezési intézet rendezte. Az elhunyt derék öreg polgár tetemeit a köztemetőben helyezték öröknyugalomra. *Béke porain!*

Szerkesztőségi üzenet.

Kolozsvár megvétele 1848 decz. 25. Nagy terjedelme miatt nem közölhető.

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósításai, és sürgöny-levelei.)

Bánffy a királynál.

Bécs, decz. 24.

Bánffy Dezső újra felszaladt Bécsbe, hogy megingott állását a korona bizalmával megerősítse.

A királyi kihallgatáson Bánffy hosszasan referált a politikai helyzetről, mely szerinte még most is megoldható.

Hogy erre nézve mikkel állott elő a királynak, bölcsen hallgat a hivatalos tudósítás.

Megbízható forrásból az a hír érkezett Budapestre, hogy **Bánffy még új év előtt beadja lemondását s maga helyett br. Fehérváry honvédelmi minisztert fogja ajánlani.**

A kvóta.

Budapest, decz. 24.

Egy félhivatalos lap jelenti: Miután nincs kilátás, hogy a kvótaprovizorimban az országgyűlés döntsön, december végén a király fog félvve a statasquo mellett dönteni.

A függetlenségi párt győzelme.

M.-Vásárhely, decz. 24.

A tegnapi városi képviselőválasztásnál, daczára a nagy pressziónak, a választás a függetlenségi párt teljes győzelmével végződött.

Mindkét választókerületben a függetlenségi párt jelöltjei választottak meg.

A Petőfi-társaság új tagjai.

Budapest, decz. 24.

A Petőfi-társaság tegnap három új tagot választott. A választás eredménye az, hogy 27 szavazatból kapott *Bartha* Miklós 21 szavazatot, *Gárdonyi* Géza, a Szegeden járt kitünő novellista 18 szavazatot s így abszolút többséggel megválasztottak; a társaság ezt az eredményt lelkes éljenzéssel fogadta. A harmadik helyre *Vértesi* Gyula novellista és *Makai* Emil költő közt, kik mindketten 11 szavazatot kaptak, szűkebb választás volt, melyen *Makai* Emilt 14 szóval 12 ellenében megválasztották.

Választási mozgalom Nagy-Szebenben.

Nagy-Szeben, decz. 24.

A nagy-szebeni I. ker. kijelölő bizottsága tegnap este ülést tartott. A bizottság elnökénél két jelöltet jelentettek be a Meltzl Oszkár lemondásával megüresedett mandátumra és pedig *Wächter* Henrik nyug. pénzügyigazgatót, a kit a kerület választóinak határozott többsége kíván képviselőül és *Schullerus* dr. szeminárium tanárt. A szavazatok nagy többsége *Wächter* esett, mire *Schullerus* hívei kijelentet-

ték, hogy jelölésüket visszavonják. Valószínű tehát, hogy *Wächter* egyhangulag választják meg.

A miniszterelnök Bécsben.

Bécs, decz. 24.

Tegnap délután 3 órakor tette le *Széchenyi* Manó gróf, a király személye körüli miniszter, hivatalos esküjét báró *Bánffy* Dezső miniszterelnök jelenlétében és *Orczy* Béla báró közreműködésével. Ezt megelőzőleg a titkos tanácsosi esküt tette le az új miniszter *Goluchowski* gróf külügyminiszter és *Abensperg-Traun* gróf főkamárás közreműködésével. A délután folyamán a miniszterelnök hosszasanban értekezett *Goluchowski* gróf külügyminiszterrel.

Halálozás.

Bpest, decz. 24.

Gróf *Kun*, osztrák miniszterelnök neje, ma meghalt.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTTÉR.

Van szerencsém **hatóságilag** megvizsgált, kitünő minőségű, valódi és tisztán kezelt **boraimat** a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani.

Kiváló tisztelettel

Fenyves Mór

bormagykereskedő, Belmagyar

(6—7)

utca 30. sz.

Kitünő hegyi borok,

ásványvizek, mindenféle szeszes italok, finom rum és thea, **első minőségű száraz fa 1 mm. 90 kr. házhoz szállítva**, mérsékelt árak mellett rendelkezésére áll a k. közönségnek

Schuller Lajos,

bor,sőr,fűszer és csemege üzletében.

Széchenyi-tér 20. sz. alatt.

Nagyobb megrendeléseknél ár-
engedmény!

Legszebb és legczélszerűbb
Karácsonyi és új évi ajándékok.

Legelegánsabb és legfinomabb

különlegesség — ujdonságok, mint férfi fehérneműek, cipők, kalap, esernyő, bot, nyakendő, valódi francia zsebkendők, sárczipők, harisnyák és keztyűk. 6—6

Minden igen mérsékelt áron
nagy választékban!!!

BITTÓ REZSŐ, Kolozsvárt, Főter 11 sz.

ELADÓ ALMA.

Gróf Teleki László Gyula

kendi-lónai uradalmában

ELADÓ ALMA található

mm.-ként 10—12 frtért. Megrendelést elfogad az uradalmi tisztartóság u. p.: Kendi-Lóna. 3—3

Gárdák Figyelmébe!

»Erdélyi Gárda«

1899. január 1. től:

»Hetilap lesz!«

Szerkesztő:

Tokaji László, ur. E. G. E. titkára.

Előfizetési ár 1 évre: 6 forint; 1/2 év: 3 ft; 1/4 évre: 1 ft. 50 kr. Előfizetéseket a közelebbi beküldendő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Kolozsvár, Belkőzepe utca: 11. sz.

„KEGYELET”

temetkezési intézet

Kolozsvárt, B.-közép u. 10. (a tiszt. Minorita társház alatt).

Uj hazai felszerelés. Szolid és pontos szolgálat. Legolcsóbb árak.

Telefon 402. 401.

(38—50)

Hirdetések.

Sz. 35780—898 tan.

1018. 2—2

Hirdetés.

Kolozsvár sz. kir. város a nagy utcai vámházában levő boltelhelyiséget a hozzátartozó két szobával, konyhával és mellékhelyiségeivel 1899. Január 1 től három évre bérbeadja a e végből szóbeli versenytárgyalást tartó hó 28-án d. e. 10 órakor a városház nagy termében.

Kifizetési ár 400 frt, melynek 10%-át az árverésnél szándékozik a versenytárgyalást tartó bizottsághoz letenni tartoznak.
A bérleti feltételek a városház 7. számú irodájában megtekinthetők.
Kolozsvár sz. kir. város Tanácsától, 1898 deczember hó 22 én.

Szvaesina Géza
polgármester.

Sz. 9569—1898 D. V. T.

1014. 3—3

Tölgyfa árverési hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy Deés (Szolnok-Doboka vármegye) város tulajdonát képező a város határára levő „Végláb” nevű erdő táblából a 8281 katasztrális hold területen levő 26710 szál tölgyfa **1899. évi január hó 9-én délelőtt 10 órakor** a városház tanácskozási termében megtartandó írásbeli zárt ajánlattal kapcsolatos árverésen elfog adatni.

Az eladás tárgyát képező fából 15—22 cm. átmérőjű 8976 darab, 23—30 cm. átmérőjű 12562 darab, 31 cm-től felfelé 5172 darab, mely tömeg 5096 tm. köbméter haszonfa, 5500 tm. köbméter hasáb tűzifa, 1400 tm. köbméter dorongfa és 800 tm. köbméter galyfát teszen ki. Becsár: 22.308 frt.

Az erdőterület mellett jó kövezett községi út van, a deési vasuti állomástól 6 kilométer távolságra fekszik, fuvarerő elegendő.

Árverezni szándékozik kötelesek az árverezés megkezdésekor a becsár 10% bánatpénzzel letenni, s ezen bánatpénzt a legmagasabb ajánlattevő a megajánlott összeg 10%-ra kiegészíteni.

Zárt ajánlatok bánatpénzzel ellátva a szóbeli árlejtés megkezdéséig adandók be.

Az árverezési részletes feltételek és a becslési adatok hivatalos órák alatt a városi levéltárban megtekinthetők.

Városi Tanácsától.

Deésen, 1898 évi deczember hó 15.

Szilágyi
polgármester.

Sz. 608—1898

1026 1—1.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-sa értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kolozsvári kir. törvényszék 1896. évi 12083 sz. végzése következtében dr. Viski László ügyvéd által képviselt a kolozsvári tak. pénztár és hitelbank javára Horváth Jani és társai ellen 240 forint s jár. erejéig 1897. évi február hó 2-án fogatosított kiel végrehajtás útján lefoglalt és 615 frtra becsült szarvasmarhákból álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a kolozsvár vid. kir. bíróság 1898. évi V. 387. számú végzése folytán 230 frt tőkekövetelés, ennek 1898 évi június hó 21. napjától járó 6 százalékos kamatai, 13 százalékos váltódíj és eddig összesen 6 frt 69 krban bíróilag már megállapított költségek erejéig — M. Fodorháza a községhezánál leendő eszközölésére 1898. évi deczember hó 30. napjának délelőtt 10 órája hatatáridőül kitűztetik és ahhoz venni szándékozik oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-sa értelmében készpénzfizetés mellett, — a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is fogatosítottatni fog.

Kelt Kolozsvárt, 1898. évi deczember hó 9. napján.

Piger János,
kir. bir. végrehajtó.

1899. u j é v r e.

Salgó Tarjáni köszénbánya részvénytársulat
petrozsenyi salon és koczka-szén egyedüli raktára.

Mélyen leszállított ár!!!

Kittűnő hasábos karok között rakott

TÜZIFA

1 öl [4 km.] 9 frt 50 kr. — 1 öl [4 km.] 11 frt 50 kr.
házhöz szállítva 1 frttal drágább!

Wertheimer Vilmosnál

Kolozsvár, Széchenyi tér 7.—33. szám.

Telef. n. hívószám 113. 1022. 1—0

1899. u j é v r e.

Asthma, mellbetegség- és

MINDEN KÖHÖGÉS

valamint a légső, gége és tüdő-hurutos betegségei, továbbá légzési bántalmak, szűk-mellűség, elnyálkásodás, rekedtség, kezdődő gümőkör stb. leggyorsabban gyógyíthatók az évak óta kitérőn bevált, orvosi előírás ezrint készített Szt. György tea és a hozzátartozó Szt. György hurut-por használata által.

E viághird. küönlégességek általmalnak és gverekeknek is hasadhatók. — Hatás már néhány nap múlva.

1 csomag Tea 60 kr., 1 csomag por 60 kr. portó nélkül. — 2 csomagnál kevesebb nem küldök!

Szánta-ár hála- és elismerő nyilatkozat.

1027 1—10

Egyedüli fő és szétküldési raktár:

„Szt. György gyógyszerár” Bécs, V[2]. Wimmer-gasse 33.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget tudatni, hogy raktáromban

I. rendű bükk és szép vastag hántott

Tűzifa

☛ kapható úgy kocsis, mint öl számra. ☛

1 kocsis jó száraz bükkfa haza szállítva 50 frt.

1 kocsis jó száraz I. rendű bükkfa haza szállítva 58 frt.

4 köbméter száraz bükkfa haza szállítva 8 frt 50 kr.

4 köbméter száraz I. Bükkfa haza szállítva 11 frt 50 kr.

4 köbméter száraz hántott fa haza szállítva 11 frt.

Megrendelhető (Belhid) Wesselényi Miklós-utca 14. Hazám kávéház udv és Kajántó-utca 41. **Telefon 315.** 1024 1—3.

Ugy a mennyiségért, mint a minőségért felelősséget vállalok.

Fisch Géza.

BORT.

Cognacot, ideai kis üstös szilvioriumot és fenyővizet, eredeti tisztaságban, felelősség mellett, nagyban és kicsinyben, a következő mérsékelt árakban ajánlunk:

Borok megnevezése	Hordóban hec tollereknint	1 literes palacz- kokban	0 5 lit. palacz kokban	Postahordókban literenkint
	frt.	kr.	kr.	kr.
Asztali	1897 évi	22	—	— 3
Asztali	1896 évi	24	— 36	— 40
Finom asztali	1895 évi	26	— 38	— 42
Pecsenye	1892 évi	28	— 42	— 44
Schiller (piros)	1896 évi	26	— 38	— 42
Ráczürmös (6 borral feltöltve)		28	— 42	— 44
Kiskaküllöment	1892 évi	30	— 44	— 46
Marosmenti	1890 évi	32	— 46	— 48
Rózsamáli	1896 évi	32	— 46	— 48
Erdélyi	1890 évi	36	— 50	— 52
Erdélyi Rizling	1896 évi	45	— 60	— 61
Bakator (Magyarádi)	1888 évi	47	— 62	— 63
Olasz Rizling (Magyarádi)	1888 évi	47	— 62	— 63
Tramini	1890 évi	52	— 65	— 68
Leányka	1890 évi	62	— 75	— 78
Cognac öreg		280	3 00	1 65 3 20
Cognac ifjú		130	1 10	82 180
Székely fenyőpálinka		40	— 50	30 — 62
Valódi szilviorium	1021 1—3.	50	— 60	— 35 — 68

Egy p. stahordó tartartalma circa 3.5 liter, bérmentve küldjük. Hordócskéért külön 60 krt számítnunk s bérmentes visszaküldés meellett árát megtérítjük.

Hordók, üvegek, ledák saját árban adatnak, bérmentes visszaküldés meellett ugyanebbá vissza is vétetnek.

A borok vagy a pénz előleges baktidése vagy utánvét mellett szállítotnak. Ismeretlen megrendelők az uőbbi esetben a megrendelt bor értékének 10 százalékát előre küldjék be.

Árak kötelezettség nélkül, helyben vagy valutra feladva érterdik.

Árjegyzékkel kívánatra bármintve szolgálunk.

Székely Borkereskedés B. Társ. Székely-Keresztúron.

Butor nagy raktár.

Kizárólag saját műhelyünkben és vezetésünk alatt készült minden stylben

783. 7—x.

asztalos és kárpitos butorainkat

a legszolidabb árakban az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk. Helyes kivitelű jó munkáinkkal bármely versenyt kiálljuk és az általunk szállított butorokért a teljes jótállást elvállaljuk.

Kolozsvár: Raktárhelyiség: Unio-utca 8—10. szám.

Műhely: Kis-kandia-utca 2. szám.

GAÁL és MOLNÁR.

Van szerencsém a t. közönség becses tudomására hozni, hogy a

„Kolozsvári gőzfaapritó- és tűzifaraktár vállalatot”

megvásároltam és hogy ezentul ezen üzletet én vezetem, főigyekezettel lévén arra — hogy a t. közönség bizalmát ezen üzlet szolid és pontos vezetésével is magamnak mindenkor kinyerjem.

KLEMM PÁL.

TÜZIFA ÁRJEGYZÉK:

	Felapritott fa		Aparitlan (hasábfá)	
	m.m.-ként	1 öl 4 köbméter.	1 öl 4 köbméter.	
I. osztályu nem usztatott hasábos bükkfa	75 kr.	11 frt 50 kr.	9 frt 70 kr.	
I. osztályu usztatott hasábos bükkfa	70 kr.	10 frt 50 kr.	8 frt 70 kr.	
I. osztályu fiatal hasított tölgyfa	70 kr.	10 frt 50 kr.	8 frt 70 kr.	
Szép középvastagságú hántott tölgyfa	70 kr.	10 frt 50 kr.	8 frt — kr.	
Vékonyabb hántott tölgyfa	70 kr.	10 frt 50 kr.	7 frt — kr.	

Házhoz szállítva: az árak ölenkénti rendeléseknél 1 forinttal, felapritott fa métermázsánkénti megrendeléseknél 5 krajczár métermázsánkénti drágábban értetnek. A felapritott fa díjtalanul a kamarába vagy pinczébe le lesz rakva.

Kocsi-rakomány megrendeléseknél:

10000 kgr. első osztályu nem usztatott hasábos bükkfa 49 frt. 10000 kgr. szép középvastagságú hántott tölgyfa 44 frt.
10000 kgr. első osztályu usztatott hasábos bükkfa 44 frt. 10000 kgr. I. osztályu hasított tölgyfa 44 frt.
a kolozsvári vasuti állomáson kocsiá átadva, házhoz szállítva 10000 kilogrammonként 7 frttal drágábban.

Viszonteladónak minden ár ételuel megfelelő árengedményt nyujtok!

Rendeléseket lehet tenni: a gőzfaapritó telephén. **Telefon szám: 335.** és irodámban külmones-tor-utca 116. sz. **Telefon szám: 79.** 1025. 1—25

Szemek.

Akkor lesz méltó élni a világon,
— Ám ezt a kort még szörnyen messze látom —
Ha majd az ember szeme úgy ragyog,
Hogy mind azt mondja: „Én szelid vagyok!”
Én nem kívánok eltörpülni mást,
Utálok minden gógós elnyomást,
A szívem tiszta, ha kelek, ha fekszem,
S nem hatalomra — jóságra törekszem!“

Méltó világunk akkor lesz nekünk,
Ha úgy megnyílna vad tekintetünk,
Mint hónapos boru után az ég,
Az újra fényes, újra tiszta kék.
Ha majd szemünk többé nem sujt, nem éget,
És nem lövell ki bosszút büszkeséget,
Csak azt a vágyat, hogy nyomort ne lásson,
S mindig siessen könyörölni másón!

Akkor lesz méltó ez a földi élet,
Ha kapcsi bűn, gonosz döltyf semmivé lett,
S leszállyt közénk a béke szelleme.
Ha minden ember nagy, nyitott szeme
Olyan lesz, mint az ablak, melyen át
A vándor nyájás kis szobába lát,
A hol mindenki boldog és örül
A meggyújtott karácsonyfa körül!

Ábrányi Emil.

Karácsonyi képek.

I.

Egy köruti palotának első emeleti ablakából, a szokottnál is fényesebb sugarakban ömlik ki a világosság a nedves, sötét kövezetre. A csillárok villanyfénye elvegyül a tetőig érő, gazdagon megrakott karácsonyfa színes gyertyáinak lángjaival. A kandallóban izzó parázshalom túl hőséget áraszt, melyet alig enyhít az elébe vont kínai selyem elenző. Virágkosarakból halvány rózsák édes nehéz illatot terjesztenek.

E meleg, vakító fénnel világított teremben pazarul öltöztött asszonyok mozognak, csevegve, nevetve a fekete frakkos urakkal. Egy csoportból hangos kacagás hangzik föl. Csattos cipőjük, fehér harisnyás inasok nesztelenül lépkedve a vastag keleti szőnyegeken, ezüst tálcán frissítőket s ezidényben ritka gyümölcsöket hordanak szét.

A háziasszonyi szerepet nehéz brokátkba öltöztött szép nő végzi. Gyémánt nyakláncza szízárvány színekben ragyog. A háziur egy sarokban, könnyedén hátradőlve a pamlagon, havannájából bodor füstkarikákat fúj. Mellette ülő barátjának, ki őt látszólag igyekszik a város legutolsó pletykáival mulattatni, csak ritkán s egyhanguan felel. Arcza unott, hideg; tekintete sivár belsőre mutat, ki örömét már semmiben sem leli.

A karácsonyfa alatt két gyermek áll, egy tíz évesnek látszó fiú s egy nála valamivel idősebb leányka. Az utóbbi feléje fordul s kicsinylő kézmozdulattal mutat a fölhalmozott ajándékokra.

— Többet és szebbet vártam. Nézd ez éhenfa szekrényt: mily izléstelen. És aztán nincs semmi új, érdekes, a milyen még senkinek sincs!

Testvére helyeslőleg int.

— Csakugyan úgy van... .

II.

A második emelet udvarra nyíló szobájában barátságos meleg uralkodik. Nagy bőrkarosszékekben öreg asszony szundikál, fején tünepi fodros fejkötővel, mely elől szép, ezüstös, simára fésült haja kilátszik. Néha fölnyitja szeméit, s ilyenkor mosoly fut végig könnyadt ajkain s jószágos, ráncos arcza földerül.

Leánya széken állva, czukorangyalt erőit a fenyőfa tetéjére s kérdőleg tekint le férjére, ki mosolygva int, hogy jól van. Aztán leszáll és ketten hozzá fognak az ajándékok rendezéséhez. A képes könyveket szépen sorba rakják; a dobót, trombitát jobb világításba helyezik. Aztán megelégedve körülnéznek.

Pár percz múlva taps hangzik, mire a szomszéd szobából berohan a gyermekcsereg. A mint a káprázatos fényt meglátják, megilletődve állanak meg. Az öröm elveszi szavukat. A legkisebbek az a kis szőke leányka, a kálán meg is ijed egy kissé. No, de aztán annál nagyobb erővel tör ki az ujjongás. A fiúk kigyúlt arccal táncolják körül a fat szomszék jobban ragyog, mint azoka a fényes lángcsórák rajta.

Az örömmámor csillapultával rendre veszik a szép és hasznos ajándékokat, s nem tudnak eléggé csodálkozni, hogy az angyal, hogy eltálatta mindenkit titkos vágyát.

A kis Liza el nem hagyja bábuját egy

percze sem és örömmel állapítja meg, hogy igazi haja van.

Gyula és Sándor huszáraikat már el-lenséges csoportokban fölállították a szőnyegen s ágyukat egymás ellen szegezték. Dob pereg, trombita harsog s a szülők nevetve fogják be füleiket.

Belefáradva a játékbá, rendre a nagymama körül csoportosulnak, s térdeire támaszkodva kérik, mondjon nekik mesét. A legkisebbik már el is aludt az anyja ölében, mikor kezdi az öreg asszony:

— Volt egyszer messze, a tengeren túl egy szép, aranyhajú király leány...

... Így mondogatja a regéket, míg a figyelemmel ráfüggesztett szemek rendre álmosan pislogva lehunynak, s a tűz utolsó lobban a kis szobában...

III.

Lenn a pinczelakásban hamar besötétedett. Künn borus, csunya az idő; havas, hideg eső hull s ólom színű felhők kergetőznek az egen. Alig mult négy óra, s már is sürü homály lepi el a mélyen fekvő kis lakást. A benne száradni kiterített nyirkos ruha, még egészségtelenebbé teszi a már úgy is nedves helyiséget.

Szegény mosónő ül az ablak mellett, vele szemben egy vézna, nyomorék gyermek van. Lábai gondosan betakargatva egy nagy kendőbe, gyöngye háta párnával föltámasztva. Mindketten hallgatnak.

A kis fiu nézi, mint gyulnak ki rendre fényárban a szemközt levő házak ablakai, nézi a hosszú árnyakat, melyek a függönyök mögött mozognak.

Az asszony dolgos kezei ölében pihennek, szeméi szeretettel vannak gyermekére függesztve. Élvezi a nyugalmat, melyet megérdemelt annyi munka után.

Egyyszerre kieson a szobából és behoz valamit. Leteszi az asztalra. Gyufa pattog s egy kis fényes pont jelenik meg a sötétben, majd kettő, három, mind több, míg világos lesz a szoba. Megragadja a széket és oda tolja az asztalhoz. Két nagy, csodálatosan szép kék szem bámulva nézi e szokatlan látványt. Aztán lassan két gyöngye kar nyúl néma elragadtatással feléje.

Az anya szeméiből kiesordul a köny s végig pereg arczán. Mily boldog, hogy megszerezte gyermekének ez örömet, hogy mennyi fáradság és nélkülözés árán, azt nem számítja. Karjaiba veszi és körül hordja. A fiu megfogja a piros almákat, az aranyos diót, a mézeskalács szívet; mind rendre nézegeti, szinte félve, hogy eltűnik, mint annyi szép álom. A fenyő olyan friss erdei szagot hozott a szobába, hogy a kis fiu behunyva szeméit, a fenyvesbe képzei magát, hova úgy vágyik.

A szegény, de ma mégis gazdag asszony pár darab fát tesz a tűzre, s a kis nyomorék mellé ülve, nehéz munkától eldurvult kezeibe veszi annak fehér kezecskéjét, melyen a kék erek átátlátszanak s elkezd neki beszélni. Elmondja, hogy nem fognak mindig itt lenni ebben a nedves szobában, hol mindig gőz van, s hova csak elvettve lopózik be egy vékony napsugár. Ha meglesz a pénz, melyet már oly rég gyűjtöget, elmennek messze, haza, szülőföldjére. Ott olyan jók, barátságosak az emberek. Nem sietnek el olyan közömbösen egymás mellett, mint itt s mintha ott a nap is másként sütne...

Majd ott vesznek egy szép kis fehérre meszelt házat, orgona bokor lesz előtte és nagy almafa. Ott aztán lehet játszani a homokban, a hogy a doktor mondta. Ott megérősödnek a gyöngye izmok, meggyógyul a kis beteg, — olyan lesz, mint a többi gyermek: piros arczu, egészséges.

Elteszik a mankót, nem fog többé kelleni. Hogy fog majd szaladni, pillangót kergetni. Aztán kimennek az erdőre epret szedni, meg virágot, sokat... sokat... Mennyi van ott a mezőn! Ha hervad: más nyílik helyébe.

Ennyi gyönyörűség hallatára a kis, szenvedés által megfínomított arczon pír ömlik el. Szemei csillogni kezdenek. Mintha tüdei már is szívják azt a balszamos levegőt, abban a kis faluban, ott messze, a havasok aljában. És mikor az anya már régen elhallgatott, ő még mindig hallani véli szavait és álmodik... a fehérre meszelt kis házról... a nagy almafáról... a virágos rétről...

IV.

A fővárosban rendre elsötétednek az ablakok. Az éjfél rége elűtötte a toronyóra. Az utca sík kövezetén gyanus alakok osonnak el a házak mellett. Nyomorult, éhes, didergő emberek, kik nappal ki sem mernek bujni oduikból. Legtöbbnek nincs hova lehajtania fejét.

Egy külvárosi zugban, hideg padlásszobában egy elsoványodott beteg asszony viraszt, mellette kis leány kuporgó. Fázva huzza össze mellén ócska kendője foszlányait s rongyos papucsából kilátszó vörös lábcskáit igyekszik melegen. Várják haza a családfőt — olyan régen várják,

Nem jön, nem hoz kenyeret.

Száraz kökögés hallatszik, aztán megszólal a gyermek erőten hangon:

— Anyám, miért éhezünk mi mindig?

Hisz nem tettünk senkinek. Ma karácsony van és még nem ettünk. A szomszédban a gyermekek czukros kalácsot kaptak és Jézus sok mindent hozott nekik. Beh éhes vagyok! Az asszony sóhajt s maga mellé vonja a gyermeket.

A fagygyugyertya fakó világa lobog s hosszú, rémes árnyakat vet a falra... majd szétfolyna elalszik. Tüzes kanóca még világít egy percig... aztán sötét, fekete lepel borul mindenre...

Melanie.

A halott könyörgése.

José M. de Heredia.*

Megállj itten utas, hallgass meg engemet,
Ha utad a Hebron partjához vezet,
Keresd fel az öreg Hykést, mondd öltön gyászát,
Mert többé nem látja fiát, kit oly hűn várt.

Gyilkos kéznek itten áldozatul estem,
S vadállatoknak prédája lett testem.
Szellemem most bolyong a setét-világba,
Gyilkosra a bosszút mind hiába várja.

Menj utas. S ha egykor esthományban látnál,
Gyászos nő-alakot elhagyott sirhantnál,
Oh! Ne félj, lépj hozzá mert nem gonosz szellem:
Idegen sirhantnál anyám sirat engem...

Br. Balintitt József.

Mikről is beszélgettünk egykor Csiky Gergelyvel?

Beszélgeti: E. Kovács Gyula.

I.

1878 május havában Budapesten, valamelyik próba végeztével a színpad iverges előcsarnokából együtt léptünk ki Bercsényi Bélával az én kedves rendező barátjával, mert csak barátok voltunk még. Tekintetem a színház oldalfala alatt elnyúló hosszsz zöld pad felé irányult, hol egy vidáman csevegő társaság közepett, egy sajátosan gömbölyded arczu, zömök külsejű, borotvált állu idegent pillanték meg.

— Nem ismeri Csikyt? kérdi Bercsényi. Tekintetem irányán járta a magáét.

— Személyesen nem. De levelet már váltottunk egymással. Hamarabb szerettem volna előadni a „Jóslat”-ot Kolozsvárt, mint itt adták Pesten; erre kértem tőle engedélyt, de természetesen megtagadta.

Szemtől szembe nem láttam még soha. E közben a színeszekből álló kis csoport középebe érkezünk. Bemutat:

— Kovács Gyula. Csiky Gergely! Kezet szorítunk. Csiky arca, egész külseje, első pillanatra aligha volt valaha valakire föltétlenül kellemes. Bennem határozottan a csalódás, a visszatérés érzetét költötte föl. A „Jóslat” ideális világának, poétikus légkörének oly szerencsés festőjét, dithyrambikus szokellésekben gazdag díkezőiának oly fényes tollú íróját, önkénytelenül eszményibb alaknak képzeltem. Ugy, hogy a pár percze megakadt, de majd újból neki eredt társalgás folyamán, a Lavater, bennem, mintegy figyelő állásba helyezkedett és azzal a hallgatag, de határozott kérdéssel kísérté Csiky minden beszédét és mozdulatát, hogy mi mutatja hát itt ebben a jól táplált, majdnem kisdud kövér alakban azt a magas röptű szellemet, mely két szindarabjával, a „Jóslat” és „Jánusz”-zal egyszerre ünnepezt íróink sorába emelte?

Nem kellett sokáig várakoznom. Megjött a felelet.

Az a mélyen fekvő, eleven tűző sötét szem; az az átható tekintet, melylyel mint egy keresztül ásn, átszegezni azt, a kit vizsgált; a takarbakka eszméseserék árján az a bizalmat keltő barátságos bonhómia; vagy a vitatkozás hevében sugárzó tekintetének az ílhettesség való fellelkesülése csakhamar megadták kérdésemre az óhajtott választ. Megadták pedig oly kedvezően és oly bőségesen, hogy midőn a társaság szétoszlatával magam is haza felé ballagék, ha valami isteni hatalmú fotografus gondolatomat, érzésemet akarta volna lefotografálni: bensőmről két szót birt volna levenni csak, de e két szót nem tudom hányszorosítva — szívemről azt, hogy: szeretem; lelkemről azt, hogy: bámulom. Mert tünemény... Ismeretűnk lassanként, fokozatosan fejlődött olyan meghitt bizalmassággá, melyet már barátságának nevezhetünk, sőt érezhetünk is. A Nemzeti Színház minden jelentősebb tagja korábban jutott az ő szíve közelébe, mint én. Nagyon szerette a művészeket, kiknek művei sikerének nagy részét köszönheté. S mikor én 1878-ban a már kétszer ott hagyott színház kötelékébe ismét visszaléptem,

*) Heredia a magyar közönség előtt kevés ismert francia költő, nem annyira eszmének gazdagsága által tünik ki, mint inkább leírásaival. Minden versében egy egész kis regényt sejtet az olvasóval. Többnyire a távol Kelet ökréből szedi témáját. Az itt közölt versben kevés egy egy tragédiát mond el. A távolban meggyilkolt ifjú, ki szülői várta, hogy hosszú utjáról térjen haza. A rosszat sejtő anya elméje elborul s ismeretlen sir fölött, a fiáért kesereg.

a „Jóslat”-ot már nélkülüm elő adták vagy huszszor. „Jánusz” is vagy ötször. Én ezeknek a premiére-jeit, mint játszó és rendező még Kolozsvárt élveztem. Tehát szinte lehetetlen is volt nem tapasztalnom, hogy én az ő kegye után való nemes versenyzésben legalább is egy kis kilométerrel hátrább vagyok társaimnál.

No de jött „Ödipusz Kolonoszban”, a Sophokles görög tragédiája. Én lettem Ödipusz. Megkezdődtek a próbák. Ő a próbákra hűségesen ellátogatott, habár csak fordítmánya volt is a darab. Hozzám került később „Jánusz” czimszerepe is. Eljátszottam ezt is. Ez idő alatt szemlátomást növekedtem becsülésében, vonzalmában.

Egyszerre csak hirt támad a „Proletárok”-nak. Napokig hallottam már fölöle beszélni, de szerepet még nem kaptam. Azt hittem, már nem is játszom benne.

Egy szomorú képű délutáni órában végre érkezék hozzám a darab és vele együtt a Timót Pál szerepe. Szorakoztató dologra, vizsgáztatásra volt szükségem. Jótétemény, áldás gyanánt esett volna bármily újdonsági olvasmány. Annál inkább ez. Mohó vágygyal feküdtem neki s nagy figyelemmel átolvastam egyhuzamban, vonzalmában.

— Hát biz ez se nem a „Jóslat”, se nem a „Jánusz” — mormolom magamban. De — fájdalom — népszerűség, divatosság, színpadi hatás tekintetében mind a kettőnél hasonlíthatatlanul többet ér. Egy igazi divatos sensations-stück! Eljártam, hogy találkozzam Csikyvel. Este hét óra után fölmentem a színházhoz. Ott találtam. Elmondom neki, hogy mily rendkívüli öröm várakozik reá, hogy olyan zajos sikert, olyan tomboló tapsviharakat rég hallottak, rég láttak a nemzeti színház falai, mint a minők a „Proletárok” premiére-jén fogják regetni.

— Azt hiszi?

— Csak nem kételkedik benne? Hisz épen önnek kell azt legjobban éreznie, ki oly mesterileg válogatta egybe a legrokonszenvesebb komikus alakokat; önnek, ki annyira látszik ismerni kora szellemét, divatos hangulatát, hogy minden mai írónk között legjobban érti: mi kell neki.

— Barátom, én megvallom, folyvást aggódok, nem mertem-e sokat? Nem láttam-e túl a célzon? Aggódok különösen egyik nagy nevű kollégája nyilatkozata után.

— Ki? Mit mondott? Kérdelem.

— X. ur — nem akarom megnevezni, de az egyik legfőbb szereplő a darabban azt mondja, hogy neki ugyan nagyon tetszik a darab, pompás szerepe is van benne: de meglátom, hogy a közönségnek még se fog tetszeni.

— No, én meg azt mondom, hogy kolegám vagy nem ismeri közönségünket, vagy — mivel az lehetetlen — csak fokozni akarja az est hatását, önre nézve, hogy még váratlanabbul lepje meg a gyönyört, melyhez hasonlót Szigeti szebb napjai óta kevés színűről élvezett ezeken a sok dicsőségtől roskadozó deszkákon.

— Bár önnek lenne igaz! — szorítá meg kezem. És nekem igazán nagyon jól esett, hogy ideges arczát sikerült némileg a megnyugvás fényébe vonnom. Mert annyira bizonyos, hogy ekkor és mindenkor, mihelyt darabjainak értékéről, minőségéről volt szó; nemhogy közömbös, de még csak nyugodt sem birt lenni. Erőszakolt derűltsége mögött — én legalább folyvást éreztem, hogy — rezeg a szíve. Ném kellett ahhoz semmiféle prófétai tehetség, hogy a „Proletárok” sikerét előre megjósolja akármik. Csak mint minden apa, kinek kedves az ő gyermeke, „kit alkotott gyönyörrel fájdalommal”, — bizony ő is aggódott annak sikerén, jövőjén mindaddig, míg teljesen biztosítva nem látja azt. S melyik író nem ilyen?

Gondoljon vissza csak a ki Pesten volt akkor; vagy a ki most is ott él: aratott e Csiky fényesebb, zajosabb diadalt drámaírói diesteljes pályáján, mint a Proletárok első és későbbi számos előadásain.

A fényes sikeri premiére után adott nagy banketten végre bizalmas barátság-poharat itértünk egymással. De nem ezért siettem, igyekeztem ide. Hanem mivel éppen a Proletárokról beszélve, nyílik legjobban alkalom elmondani, a mit akartam, elmondani két példáját eklatáns bizonyítékát annak, hogy mennyire együtt és összedolgozott Csiky színészszel és rendezővel egyaránt.

Egyik bizonyítói példája következő: Darabja személyeit kiszokta ő osztani maga is. Illetőleg művei személyei után rendszeren odairagotta a színészek és színésznők nevét, a mint legjobb megjegyződése szerint képzelte. De megléven győződve a színészek és az igazgatók különös jóindulatáról: az igazgatóknak szabad kezét engedett, hogy az ő kiosztásán esetleg változtatson tetszése szerint.

Timót Pál szerepét ő Vizváriának osztotta. Az egy személyben igazgató és rendező Paulay azt mondta rá: jól van kiosztva minden szerep, csak a Timót Pálé nincsen illetékes kézben. Azt Vizvári nem játszhatja. Ezt az esetet maga Paulay beszélte el nekem bizalmasan.

— De hát ki? kérdi Csiky megütődve.

— Kovács.

— Kovács? A ki tragédiákat játszik?

Valóban egész idő alatt míg a nemzeti színház tagja valék, Timót Pálon kívül komikus szerepet egyet se játszottam. Hány-szor könyörögtem Don-Cézárért! Hiába! Nem akarták épen az én kedvemért még akkor betanulni. Pedig azután nemsokára játszották.

— Az, az a Kovács! erősíté az igazgató.

— Én nem bánom. Csak aztán jól üs-via Antonius Marcellus azt a hősi küzdelmet, melyt Janus-Paulay ismételt meg.

De hát Vizvári? Mit játszik akkor Vizvári? A komikus csak nem maradhat ki a darabból? Mit mond a közönség?

— Már az itt most nem kérdés. A fődolog az, hogy a „Proletárok” minél nagyobb sikert arasson. Azt pedig csak a legjobb szereposztással lehet biztosítani, hangsúlyozza az igazgató.

— Hát akkor kérem ide a darabot. Hazaviszem. Vizváriának nem szabad kimaradni belőle. Új szerepet írok neki bele.

Egy huszonnégy óra alatt megvolt; bele születte Bankó-Béni. És éles szemmel fel is fedezhető, hogy ez alak nem szervesen függ össze a darab eleven testével; de, hogy mulatságos bohóságaival nagyot lendített a komikus jelenetek sikerein, ki tagadhatná?

Másik érdekesebb példa pedig ez:

Nekem Timót Pál szerepe eleintén csak úgy félig-meddig, majdnem sehogy sem tetszett. De tanulás közben lassan-lassan bele-szerettem.

Különösen egy szerencsés ötletem egészen neki boldondított. Ennek a szerepnek — villant föl agyamban — az „Alászlógája” küszönés lesz a kiindulási pontja, a textusa. Ezen építém fel a jövívű marhakereskedő ember jellemének komikumát. Tanulás közben kijelölgettem magamnak, hogy hol és mely soroknál fogom mondogatni az Alászlószolgáját, ott is t. i. hova a szerző eredetileg nem gondolta. Csínján kell vele bánnom — gondolám — mert kelletlenül többször ismételve tönkre teszi s a helyett, hogy a szerzőnek, rendezőnek tetszését megnyerném, haragjokat lobbanthatom magamra.

Igy történt aztán, hogy az első, de különösen a második felvonásbeli jeleneteimben minden küszönésem általános hatókátt faksztott. Szóval oly jól ütött ki, hogy az előadás utáni nap délelőtti próbájára, melyre különösen azért kért fel az igazgató bennünket, hogy az egy negyed tizenkettőig nyult hosszadalmas szövegen némi rövidítéseket eszközöljünk, — adott jött hozzám Csiky, hogy: „Na, te örökre tönkre tetted tegnap az „Alászlószolgáját” már t. i. mint komoly, illedelmes küszönést. Ha valaki ezzel küszönt valakit az utcán, alászlógája: menthetetlenül kikkazgják.” Szóval: nemhogy rossz néven vette volna a rögtönzés szeri betéteket, de sőt nagy meglepéssel ölegetett és veregette érték vállamat.

Estére az előadás folyama közben még azzal sietett nagy boldogan lihegve a színpadra a második felvonás tapsai után, hogy: „Gyere csak! Nem tudnál még a harmadik felvonás vége felé valahogy egy „Alászlószolgát” beilleszteni?”

— Ott már nehéz! — gondolkodom odaképzelve magamat rögtön, — nehéz de megpróbálom. Meg is lett. Beloptam még egyet a negyedik felvonásba is. S meg lón alapítva a Timót Pál komikumának a diadala.

— Meg az ő dráma-írói dicsőssége mind-örökre.

Viscontiak vára.

Hatalmas egy négyszög; zárkózott, bus, rideg. Künn ragyogó nap süt; csökján tavasz ébred, Benn minden oly komor, a lég is oly hideg, Körüllengő árnyak suhanását érzed. Bérenczadak élén, a kik egykor jártak, E tündérszep földre borítottak árnyat.

Szobák utvesztőjén a mint járok szerte, Mária Visconti*) bus árnya száll felém. „Palatából jöttél, nyugalmat keresve, Pihenni most sem bírsz sirodnak éjjelén?” Megdöbbenve kérdelem, beszédre nyíl ajka. Szózatában fölbug mult idők viharja.

Kigyós lobogótt fenn mint lebegteté, Népek szabadságát lábál mint tiportá; Nyomán vér mint omlott, tűz mint dult megetté, A tavasz virága mint hullt alá porba; Szent Márk oroszánja mint szállt vele sikra, Körmével a kigyón mély sebet hasítva.

És ő megriadott... zárkózik magányba Itt e várnak mélyén. Örség körülötte; Éjjel is föl-fölkel viraszta magába; Fél, hogy az ellenség szobájába tör be. Leányának férje volt igazán réme Neki, ki életben gázolt rokon vérbe.

A mint szól, a mint sir, bug Philippus árnya, Velem jön, velem lép a várszögnek mélyén, Régi rejtekébe... küszöbön megállva, Sirba vissza rezzzen hajnal csodás fényén. Nem a tavasz napnak meleg verőfénye Üldözé Philippust sirja vak ölébe.

Nem, de a Szabadság felkelő napfénye, Bilincsekkel oldó csodás, szent hatalma... Mert hisz a zsarnokok vára rejtekébe A szabadság-harcok muzeuma van ma. A lengyel, az olasz s a magyar szabadság Erekléit együtt itten tartogatják.

Oh, mily meleg áram villanyos útése, Csapott a szívembe!... hős kesűk írását Látni itt, szívemben szívők lüktetését Fölsajdít forró vérem áradását. Egy kis szobor, hajfűrt, egy darab láncz, egy kép, Lelkesítő szóval: mindmegannyi szentség.

Mindmegannyi édes esküvés, igen szó, A mely a népeket, szent Világ szabadság, Eljegyzé tenéked: bár tombolt vészre vész, Börtönben, halálban cserben ők nem hagyták. Egy képen Görgey, Bem, Dembinszky, Perczel, Aulich Kossuthal, másan olasz, lengyel.

*) Milano félelmetes zsarnoka, kivel szemben a hős Antonius Marcellus azt a hősi küzdelmet, melyt Janus-Paulay ismételt meg.

S elem zeng a népdal: testvér a testvérről
Ölelkezék mostan, nép öligen népet.
Csataképek sorja, festve igaz vérrrel,
Ismert alak köszönt, meg is szólít téged;
Harsona riadót zeng harsányan, fennen...
Megrendül a lég is: köny ragyog szememben.

Emlékeknek árja lelkeembe megárad...

Annyi szent alaknak vesz körül a serge.
Hányszor leigáztak, hányszor megaláztak,
Olasz, magyar, lengyel? Mennyi az erekleje!
Philippus palotát katakombaképen
Új hit diadalmát hirdeti eképen.

Kinnyegyek szabadba: Garibaldi vágat
Kőparipán ottan; vágat a jövőbe,
Zengi riadóját világszabadságnak.
Philippus h'ába felsz: palotába tör be
Feküdj le sirodba! Rejtőzz el mélyebben!...
Új idők hajnala ragyog a szívekben.

Hegedűs István.

Erdély fénykorából.

(Töredékek.)

Közi: Dr. Albert Sándor.

Azt írja Leo görög császár, a magyar nemzetről, hogy „nem olyanok, mint a többi népek, a melyek egy vereség után levannak győzve“), hanem ellenkezőleg éppen a veszély pillanatában mutatja meg nagyságát. És ez csakugyan igaz, a történelem ítélőszéke adja meg erre a honfiai lelkiünet megnyugtató választ. Terünk szűk volta nem engedi a részletekkel való foglalkozást, e helyen csak a mohácsi vész utáni korból akarom nemzeti nagyságunknak egy-egy gyönyvét azoknak bemutatni, a kik a történelem nagy kincsés házában unalmasnak találják keresélni utána.

En részemről ezt a kort nemzeti nagyságunk egy fénypontjának szeretem nevezni s a nemzeti büszkeség bizonyos érzetével tekintek Zápolya Jánosra és fiára János Zsigmondra, mint csakugyan az *utolsó magyar dynasztia* alakjára, csak sajnos, hogy folytatása nem lehetett az idők mostohasága miatt. Örökre kár, hogy János Zsigmond a folytonos menyasszony keresésbe halt bele és vele sirba szállt az *utolsó választott magyar király*.

Felesillan még nemsokára nemzeti nagyságunk *Báthori* Istvánban, a ki, mint Erdély fejedelme és Lengyelország választott királya abban a nagy és általunk ma még gondolatnak is merész — megfizetlenségben részesült, hogy abban az időben megüresedett orosz *csári* méltóságra jelölve volt; tekintve az akkori sajtóság viszonyokat, nem is lett volna lehetetlen, de ő maga nem akart vállalkozni arra a nehéz feladatra, mert tudjuk, hogy a lengyel királyságot is agdóva fogadta el azon okból, nehogy az által az ő szeretett Erdély-ét el kelljen hanyagolnia.

Nem lesz érdektelen ebből a korból ideiktatnunk ladmoeci Horváth Jánosnak ruszkai Kornis Gáspárhoz, Báthori Zsigmond fejedelem tanácsosához Sz. Somlyón 1595. ápril 29-éről keltezett levelének egyes érdekesebb részeit*), melyből láthatjuk s fogalmunk lehet, hogy éltek az erdélyi fejedelmek és hogy a magyar főnemesség uralkodásra születtek, mert fényt és pompát igazán csak a magyar tudott és tud ma is kifejtetni. A fent idézett levél pedig szól ekképen. Generose az Magnifice Domine . . . stb. (a szokásos rövid latin bevezetés). Az Ur Isten Nagyságodat éltesse sok esztendeig jó egészségben és adjon Nagyságodnak minden kívánsága szerint való jókat. Továbbá a Nagyságod levelét énnekem megadák, melyben Nagyságod írja, hogy az asszonyok (Mária Krisztina, Báthori Zsigmondné) ő Felségének jövelete nem messze volna, ezért arra úgy készüljek, hogy fogatkozás ne essék, mert *egy néhány ezer ember lenne itt*, és az mi felől gondolván, hogy fogatkozás lenne itt; és az mi felől gondolván, hogy fogatkozás lenne, hát Nagyságodnak és Urunknak ő felségének értésem adnám. Nagyságodnak az én készüléteimet im megírom; mert leszen: vágni való téhen 25, borju leszen 24, bárány leszen 81, tyúk 655, kappan leszen 167, malacz leszen 122, tyukmoly (tojás) leszen 5200, vajpint 25. Izei méz dolgából esmerem, hogy fogatkozásom leszen, mert sehlut sem találak, ha volna, Urunknak ő Felségének valamelyik udvarában Nagyságod szólna ő Felségének, hogy adna bárcsak 4 veder mézet . . . Kővér ártányom is leszen 5. Lisztom több leszen ittváló 30 köbölnél; fűszerzámot többet hozattam más-rélszáz forintnál. — Jól tudja Nagyságod, hogy szénánk nincsen, pénzen sem találunk; hanem Horváthban Peres Gergely-nétől vétettem 6 ölet, igaz, elég drágán. Ismét zabom is nincsen, mert én kezembé 579 kalangya zabnál többet nem adtak, annak az szemében többet vetettem el 200 köböl-nél, az többi pedig az míg az asszony — Báthori Istvánné — itt vala, mindennap több lova ette 16 lovánál az abrakot . . .

A levél többi részét nem közöljük, ebből láthatjuk, hogy mily fényt és pompát fejtettek ki nemzeti uralkodóink s látjuk, hogy a magyar, a kit szeret, azért nagy áldozatokra kész, mert uralkodója saját vére volt s a fényes udvartartás — a melyet *itt* hon és nem idegenben vezettek — az egész nemzet büszkesége volt.

Még csak azt a megjegyzést tesszük, hogy bérczes kis hazánk, Erdély, ebben a korban emelkedett világtörténelmi nevezetességre, a hol fejedelmek udvarában Gyulafehérvárt, császárok és királyok követei for-

dultak meg és keresték fejedelmeknek kegét s mindezt minék köszönhetjük? — A töröknek. Nagy szeretettel ápolta minden egymás után következők török szultán Erdély önállóságát Béccsel szemben. Megtörtént, hogy Bécsből elárulták János Zsigmondot, hogy a portától el akar pártolni és a német császárral alkudozik. A történelemből tudjuk, hogy a vád igaz volt, de mi történt? A helyett, hogy — miként Bécsben számították — had-dal rontana a szultán János Zsigmond ellen, — szeretettel felszólítja, „kedves fiamnak“ mondja s kéri, hogy tisztázza magát, mire János Zsigmond elég ügyes fogással azt mondta, hogy a vád oly súlyos, hogy szemé-lyesen megy Konstantinápolyba igazolás végett; de nem kellett menjen, mert másik év tavaszán a szultán jött Magyarországra s János Zsigmondot a Zimony melletti táborban fogadta, kedves fiának nevezte s újra biztosította pártfogását. Ennyire nem volt hitele a német császárnak álnok politikája miatt, még ha igazat mondott, sem talált hitelre.

Szóval török pártfogás tartotta fenn az utolsó magyar vérű király uralmát a német-tel szemben s nem tudom, hogy a politikai indokokon kívül, nem az ősi ázsiai vérokonszág sugalta-e e benső barátságot?

A bölc Dániel.

— Falusi történet. —

Írta: Benedek Elek.

Alkonyatkor ki-kiülök a kapu elé s nagyvárosi embernek érthetetlen gyönyörűséggel szemlélem a hazamendegelő teheneket. Mellem telepednek a szomszédok is, a kiknek ugyancsak jól esik egy kicsi pihenő a hosszú nyári nap veresverejtek munkája után. Csöndes beszélgetés közt bodor füstök ergetünk pipáinkból s tiszta szívből örvendezünk, a mint egyik-másik elemondja, hogy Istennek szent kegylme ma is vele volt, még csak egy kevényka féleg sem lebegett az égen s mint a setyem, olyan puha szénát száritottak. Ártatlan, Istennek bizonyosan tetsző beszélgetésünket csupán Dániel szokta megzavarni; Dániel, a ki leg-bőlesebb férfiú az egész faluban, sőt talán a vidéken is; Dániel a ki hajnalban megkezdí a pálinkázást s vacsorakor — nem végzi. Ám, ettől a gyarlóságtól bátran lehet Dániel a legtudományosabb ember a mi falunkban. Annyi bizonyos, hogy tudományával az én csöndesnek indult nyaralásomat meg-rontotta, életemet egy pár héten át megke-serítette. Mert Dániel, a hányszor kis társaságunkban megjelent, mindig rámpirított az ő tudományával s napról-napra világosabbá lett előttem is, hogy kár volt minden kraj-czárért, mit reám költöttek. Pedig, a jó „nagyapó“ szerint, diákkoromban kanállal ettem a pénzt.

Böles Dánielről már régen hallottam, hogy olyan kérdéseket vet föl, melyekre még anyaszűl nem tudott megfelelni. Nem egyszer a tiszteletes ur is szégyenbe maradt s mondják, hogy messziről elkerüli Dánielt, mert a papi cenzúra gyermekjárték ahhoz képest, a hogy Dániel megszokta egzami-nálni. Már egyesgyedült benem volt a falu-nak reménysége, bennem a körül úgy tudják, hogy bejártam országot-világot, mindenféle külsőországbeli akadémiákat s a fejem való-ságos káptalan. Ijesztgették is Dánielt: Vár-jon csak kend, hazajó a pesti ur, az majd megfelel kenének!

— Állok elébe, mondotta böles Dániel. Jöhet egy egész akadémia.

Csakugyan élembe is állott egy felségös szép nyári alkonyaton Dániel s köszönvén illendően, engedelmet instált, hogy a kö-padra ő is letelepedhessék.

— Csak telepedjék le, Dániel. Hallot-tam a híret nagy tudományának s én a tu-dós emberekkel szeretek társalkodni. Buda-pesten sem teszek egyebet: folytonosan a nagytudományu emberekkel társalkodom. Reg-gel Pulszky Ferencz uramhoz állítok be egy pohár szilvóriumra; ismeri ezt a soktudo-ferfiut bizonyosan? (Dániel igenlően int a fejével.) Délelőtt Hampel urammal vizsgálok a régi pénzeket . . . ismeri bizonyosan? (Dániel igenlően int.) Déli harangszókor bené-zek Hermann Ottóhoz s vele a halakról, madarakról, békákról s egyéb csuszó-mászó állatokról társalkodom — ismeri őt is bi-zyonosan? (Dániel int: Hogyne! Én ne ismer-ném?) Aztán sorba járom mind tudomá-nyunk bűszkeségeit, akiket névszerint nem is említek, mert kigyulmed ugys tudja, kikre gondolok . . .

— Tudom uram, tudom.

— Hej, sokat tudnak azok, Dániel!

— Tudnak azok is valamicskét.

Dániel azonban már fészkelődik, ő azt szeretné megmutatni, hogy mit tud ő s mit nem tudok én. S mintha félbehagyott beszé-det folytatna, nagyot szippantva pipájából, kezdi:

— Ám vagynak e világon dolgok, me-lyeket ezek a nagy tudósok sem tudnak. Vagynak olyan tekervényes kérdések, me-lyekre feleletet anyaszűlt még nem volt ké-pes adni.

— Várom a kérdéseket, Dániel.

Böles Dánielnek fölragyogott a szeme s ravaszul pislantott a körülállókra.

— Hát feleljen meg az ur erre a ké-rdésemmre:

— Hány darabból áll az ember teste?

— Ezt már csakugyan nem tudom, Dániel.

— No lám: annyiból, amennyi nap vagyom egy esztendőben. Ugy, hogy ha na-ponkint egy tagodért Istennek hálát adsz, kötelesség cselekszed. Nincs pedig egész testemben egyetlen legkisebb izecske is, ami

néked tulajdonod volna, hanem mind a te teremő és megváltó Istenedé.

— Honnét vette ezt, Dániel?

— Innét!

Dániel a homlokára koppintott a muta-tó-ujjával.

— Sőt több kérdések is vagynak itten.

Kérdem az urtól:

— Mind egyformájuk-e az emberek?

— Már hogy volnának egyformájuk!

— Nem úgy tudós uram, nem úgy!

(Milyen kegyetlenül megnyomta a tudós szót!) „A természetnek és minden világi dolognak nagy bűjára Plinius különbözönek írja az embereket. Néhol olyanok az északi tartomá-nyokban, hogy füleikkel egészen befedezhetik magukat. Némelyek Indiában kutyafejűek; né-melyek csak szaglással élnék; némelyeknek csak egy lábuk vagyon, de olyan széles tal-puk, hogy megleben hátukra fordulván s tal-pukat a nap eleibe tartván, az árnyékban csendesen nyugosznak; némelyeknek nyelvük nincsen, másoknak ajakuk. Effélekről s ha-sonlókról ugyan ír Plinius, de maga ilyen-eket nem látott. Sőt a világnak ujabb egyben járói is, mint Drakus, Soutenius és más an-glusok és hollandusok is látnak tiszta vörös, fehér, feketesztű testű embereket, olyanokat is kinek hajuk egyenesen egy singnyire fel-állott mint a serte, de efféle egyszemű, egy-lábu vagy fejteln Plinianus-emberekre sehol nem akadtanak.“

Végig mondá pedig ezt Dániel szapo-rán, hadarva mint a kántáló gyermek a be-tanult rigmust. A szeme kimeredt belé s ar-czáról folyt a verejték, miben különben a pá-linkának is lehetett némi része.

— Ezt sem olvasta, ugy-e, Dániel?

— Nem uram, nem. Innét jó, innét.

És kopogtatá Dániel a homlokát ismét.

Lesujtva hallgattam tovább a böles embert. Kipirultam s beleizzadtam a ször-nyű szégyenkezésbe.

— Pedig Dániel soha sem járt iskolá-ba, diadalmaskodtak a szomszédok.

És dülték Dánielből a csodálatos, rej-telmes kérdések. Nevezetesen:

1. Kicsoda, a ki sohasem nevetett?
2. Félig anyának kit monddunk?
3. Mitől kell az embernek őrizkedni?
4. Kik nyomorgatják a fejedelmeket?
5. Hogy járt a szárnyas hangya?
6. A számmárral mit kell eselekedni?

De ez mindössze csak hat kérdés — adott föl nekem Dániel lassankint többet is. Adott százat is; ha jól meggondolom, ezret is. S ahogy nőtt Dániel, úgy zsongogtam én öszsebb-öszsebb. Álmatlan éjeket virasztottam át, tündötem, tépelődtem egamban, de sem-mire se mentem. Sem a feleleteket nem tud-tam kifundálni, sem nyomára akadni a Dániel tudományának. Már-már azon voltam, hogy sürgönyözök a mindentudó Szinyiei bácsi-nak: melyik könyvben van ez a kérdés: a számmárral mit kell eselekedni? De letettem erről a szándékomról, mert féltem, hogy Sziny-nyey bácsi azt hiszi, hogy tréfát ízók vele s a galambepéjű öreg ur még ilyenformán válaszol: „Hogy melyik könyvben van ez a kérdés: a számmárral mit kell eselekedni? — azt magam sem tudom, de hogy mit kell a számmárral eselekedni, gondolom, minden szá-már tudja.“

Valóságos lelki gyötrelmeket szenvedtem át s magam sem tudom, hogy mi lesz velem, ha egy reggelen meg nem jelen nálunk a böles Dániel felesége. A jó öreg asszonynak ki van sirva a szeme s hóna alatt egy régi, szakadozott könyvet szorongatott. Késerves könyvullatások közt panaszkolta nekem, hogy az ő ura valóság a legbőlesebb ember a faluban. Mindenhez ért ezen a világban. Ha akarom: eszmadia, ha akarom: szabó. Érti a keresek, az órás mesterséget, még inkább a marhadoktorságot. Megjövendőli az időnek változását s kivetí kártyán a szerencsét is, a szerencsétlenséget is. Ő vetette volt ki a 48-ki ribilliót is. Be is teljesedett. — Be az. Mind-azért a sok tudásért, ha nem csordul cseppen, de hiába cseppen, mert a böles ember a fe-leget is meginná. Van pénz, nincs pénz: pá-linkának lenni kell. Ha nincs: akkor őt le-öléssel fenyegeti. Mert ő kigylme — ehhez is ért.

— Oh, lelke, tekintes uram, mit csináljak? Hová legyek? Mindent megívt az én drága böles Dánielem. Párnánk is csak egy van már. Ma reggel, a mint felnyitotta a szemét, az volt az első szava: asszony! pálinkát a föld fenekéből is. De én tüvé tettem a házat tekintetes ur, s lelkecm esmé-re-tére mondom: nem találtam egyebet ennél a rongyos könyvnél. Vegye meg tekintetes ur!

— Hadd látom azt a könyvet, ér-e va-lamit?

A könyvnek hiányzott a ezimtblája, de lapozgatván benne, rájöttem: íhol a Dániel tudomány! Na, megállj, böles Dániel, ke-zem közt vagy a tudományoddal, nem ereszt-lek el!

Adtam a böles ember feleségének egy pengő frtot s aztán mohón nekiestem a Dániel tudományának. A csonka előljáró be-szédből kiűnt, hogy a könyvnek, melyből Dániel a tudományát merítette s melyet ő szóról-szóra tudott, Szent Hilárius a ezime s célját az író a következőkben fejtí fel:

„Mikoron ez a könyveeske Szent Hilá-rius-nak neveztetett, nincsen itt azzal tekintet arra, mintha ez annak a nagy Isten-em-berének írásából szedegettetett volna össze; hanem inkább az ő nevére, amely vídamszi-vűt, jökedvűt vagy örvendezőt téssen. És a matériára, a mely itt előfordul, a mely olyan, hogy az olvasóban nemesak elmésséget sze-rezhet, hanem vídamságra is serkentethet. Ez a titulus pedig példa nélkül nincsen, mivel ezelőtt száz tizenhét esztendőkköl, Ve-delius Miklós-nak egy könyveeskéjét, a melyben minden szomorúságnak ne-

mei ellen való igaz örömmre vezérő el-melkedések vagynak, magyarra fordítván s Váradon 1650-ik esztendőben közhaszonra kikésőtván Páncokai Ferencz szalontai pap ugy nevezte, ezélován az névre és maté-riára: Szent Hilárius-nak. Mely okokra nézve adatott ennek itt ez a titulus.“

Két nap s két éjjel mind a Szent Hi-áriust olvastam, harmad nap megpihentem és kiültem a kapuba. Ott vártam Szent Hilá-riushoz illő jó kedvvel és vídamszívűséggel a böles Dánielt. Csakugyan el is jött. Böles volt most is és részeg. Sőt konfidens is. Do-mine spectabilis-nak titulált s kezdé a czen-zurát:

— Hát kicsoda, aki sohasem nevetett?

Feleltem én felháborító nyugalommal s eszeveszett hadarással:

— Főztion sem nem sirt, sem nem nevetett soha, de sirt háromszor: a Lázár halálán, Jeruzsálem romlásán s mikor kereszt-re feszítették, sirva könyörgött. Sokrates min-dig egyforma ábrázattal volt, változás nélkül. Demokritos mindent megnevetett. Heraklitus mindent megsíratott.

A böles Dániel nyitva feledte a száját s ugy tetszett, mintha levegő után kapkodna.

— Ho-honnét tudja ezt az ur?

— Innét, koppintottam én is homlo-komra mutatóujjammal.

Aztán szóhoz sem engedtem jutni, azo-kat a kérdéseket, melyekkel legtöbbet üldö-zött, magam vetettem föl s mindjárt vála-szoltam is rájuk.

Félig anyának kit mondanak?

„Aki szűli, de tejével magzatját nem neveli. Mert két tejforrásokat adott Isten az asszonynak stb. stb.“

Mitől kell az embernek őrizkedni?

„A szerelmeseknek buzgó indulatjától, a katonáknak ragadozásoktól, a notáriusok-nak pennájuktól, a prokurátoroknak prakti-jától, a kereskedőknek alamizsnájuktól. Ellen-ben őt feleostököt enni a komiszáriusokkal, ebédet a gvardiákkal, vacsorát a próká-torokkal.“

Kik nyomorgatják a fejedelmeket?

„A hízlekedők, a kik a maguk színes-kedéseikkel megvakítják, hogy igazat ne lás-sanak. A család árulók, a kik a leghűsege-ebb embereiket szokták kedvtelenségbe ej-teni s utálatosakká tenni a fejedelmek előtt s így megfosztják őket hűséges embereiktől. Az úzsorások, a kik megárendálnak minden révet, minden vánot s elszíjják az ország javát. Ezek azok a Hárpák, a kikről költik a poeták, hogy a vak Finéus asztalán ülnek, mindenek ott elragadoznak s egybe moe-s-kolnak.“

Hogy járt a szárnyas hangya?

„Idestova repdesvén a dorgó legyek-kel, nyárbán nem akart a hangyákkal szor-galmaskodni, hanem csufolta őket. Telben nem fogadták maguk közé s éhen halt meg. Aki maga felekezeteit, társait megutálja, rendes hivatalját nem követi, azt elborítja a paises szegénység és őli a szegénység.“

A számmárral mit kell eselekedni?

„Meg kell adni az abrakját s terhet kell rajta hordani. A szolgának add meg az övét s megkívánhatod szolgálatát.“

Amint tetszik látni, éppen elég időt en-gedtem a böles embernek, hogy magához tér-jen. A szomszédok átláttak a szítán s majd megették Dánielt az évődésükkel.

— Elvesztett a tudomány, Dániel bá!

— Ugy látszik, az ur találta meg.

Dániel le volt sujtva. Kínos szünet után félre hivott.

— Ugyan bizony, mondja meg az ur, hol talált a tudományomra?

— Megvettem, Dániel, egy pengő fo-rinttal, maga pedig megitta.

— Tudja mit az ur? Adjon még rá egy forintot.

— Szívesen, Dániel.

Ennyit testvérek között is megér a — nyugodalmam.

Nézhetem ismét békén a hazamende-gelő teheneket.

A karácsonyfa eredete.

Milyen nehéz a karácsonyfáról írni ér-telem nélkül! Szívünk szeretne beszélni és kutató érzelmünk nyersen hallgatja el. A gon-datlan gyermek kacagásának ezüstcsengése csalogat, s hogy az értelem jó utra tértisen, képeletünket oda tereli a nyomor nyirkos odújába, a hol a rongyokba burkolt asszony félig meztelen gyermekét melengeti testének állati melegével, melyet csak a megfogha-tatlanul nagy szeretet táplál erejével: az anyai szeretet.

Bensőnk értelem világában minden hang megnémul; idegen hangnak nem szabad zavar-ni az odú csendjét, melyben minden sóhajts a végtelenhez röpönő ima. Az élet szóatlan imája félelmes magasztosságában. És ha csak ezt az egyetlen bizonyítékot tudnám, még akkor is hinném, hogy lényünk egyenlőségé-nek egy végtelen igazságosságában érvénye-sülnie kell: az Istenben, a szeretet megváltó Istenében.

Nem beszélék már érzelemlről. Szíve-szebben lapozok érzéketlen könyvekben, me-lyekből ezt a legendát olvasom:

„Karácsonyfát asszissi szent Ferencz, a ferenczrendi szerzetesek alapítója állította fel először a 13-ik században. Kriptát épített, melynek megcsodálására messze földről özőn-lött a nép. Szent Ferencz gunyhóját fenýű erdő övezte s az isteni tisztelet alatt min-den fán méces égott. A szent példája a tö-megre s a szerzetes testvérekre egyaránt ha-tott. Kezdetben ugy látszott, mintha a kriptá elnyomná a karácsonyfát, de mikor ez ké-

sőbb újra előtérbe került, a győzelmet elví-tatni tőle többé már nem lehetett. Réges régen, mondja a legenda, a németek hazá-jában karácsonyt ünnepeltek. Minden hely-ségben az Isten házába sie-ett az ünneplő sereg. Csak a gyermekek maradtak otthon s az ablakon át bámulták a kivilágított tur-plomot s hallgatták az ünneplők énekét. Fáj nekik az egyedüllét, szemekben könnyek csillogtak.

Hanem az angyalok megsajnálta a gyermekeket s így szóaltak meg: Csináljunk otthonunkban a gyermekeknek is keresztényi örömet. A gyermekeknek kedves dolgokat hordtak össze: jutekszeret, mézeskalácsot, al-mát, diót, szép ruhát, meleg cipőt. Minden együtt volt már, hanem a legjobb mégis hiányzott: a mindent elárasztó fényesség. Az egyik angyal így kiáltott: „Állítsunk fel egy szép fát s aggassuk rá az ajándékokat. Gyuít-sunk rajta sok világosságot, hogy fény árad-jon a kriptára s az ajándékokra.“ Az angya-lok nagyon megörültek a jó gondolatnak: „Igen, így teszünk.“ Az erdő kopasz fái között üdén, ünnepiesen zöldelt a fényő. Lát-tára ujjongott az angyalsereg. A fényőt föl-vittek égi lakásukba, felékesítették s azután halkan a gyermekekhez vitték. Boldog öröme-nben usztak a gyermekek s vídaman ugráltak körül a fát: „Dicsőség az Istennek a magas-ságban, béesség a földön a jóakaratu embe-reknek!“

A monda tehát Németországba vezet, mint a karácsonyfa származott helyére és ha a népeknek alakjában, de még lényegé-ben is elüő karácsonyi fakultuszáról nem emlékezni s hosszú párhuzamot vonni nem akarunk, a monda utba igazítását több oknál fogva kénytelenek vagyunk igaznak tartani. Még ma is Németországban veszi körül leg-több melegség a karácsonyfát, s a német vállalkozók hajó számmra küldik a zöld fe-nyűt az afrikai német gyarmatokba, hogy az ott élő németeknek ne kelljen nélkülözni a karácsony örömeit. Hanem azért eredetileg nem lehet visszavinni az ős germán korba. Az alig néhány száz éves Usener és Tille ki-tatásai szerint a legrégibb karácsonyfa az 1604-iki straszburgi fényű.

Egy kézirat beszél fényűfákról, melye-ket Straszburban karácsonykor a szobákban felállítanak s tele aggatták sokszínű papíro-sból kivágott lovakkal, almával, ostayval, ezu-korral. Legujjabban azonban Krause azt a felfedezést tette, hogy Straszburban már a tizenhatodik század elején, vagyis 1598-ban is használták a fényőt karácsonyi dísznek. Vannak keresztény tudósok, akik a szokást már a tizenhatodik században pogány maradványnak tekintették, így Geiler (1508), vagy 1654-ben Dannhauer, csakhogy határozottan mégsem állítanak semmit, sőt az utóbbi katekizmusában be is valja, hogy nem tudja, honnan származik a pogánynak látszó szokás. Németországból terjedt el a szokás a szomszédos államokba. Németországban az elter-jedését különösen a szabadságháborúk segí-tették elő. Porosz tisztek vittek 1813-ban a karácsonyfát Danzigba. Az évszázad elején a francia invázió elnyomta a szokást. Az 1804-iki írók mirthust, babert emlegetnek a kará-csonyi ünnepekkor s csak 1816-ban Hoffmann Nusznaeker und Nürekönig regényében talál-kozunk karácsonykor ismét fényűfával. Az 1830-as években a karácsonyfa már egész Németországot meghódította.

A francizástási Elzászban is elnyomta a szokást, csak a német-francia háborúkor kezdett újra életjellet mutatni. A német csu-patok még Párisba is bevitték a karácsony-fát, jöllehet Ilona orleansi hercegnő a Tuil-eri látkba már 1940-ben állított egyet föl és Eugénia császárné is ismerte. Általános an-mérté mégis csak a poroszok tették 1870-ben. Párisban 1890-ben 30,000 darab kará-csonyfát díszítettek föl.

Ausztriában és Magyarországon körül-belül szintén az 1830-as években honosult meg. Vén emberek nem igen emlékeznek arra, hogy e szokás gyermekekorkorban általános lett volna. A napoleoni háborúkra a követ-kező években Bécsben feldíszített karácsony-fáról még semmit sem tudtak. Auschitz szí-nész volt állítólag az első, ki karácsonyfát áll-lított, de példája nem talált volna követőkre, ha maga az udvar nem buzdít. Károly fő-hercegnek, az asperni győzőnek, Nassau-Weiburg Henriette hercegnő volt a felesége, a ki e szokást hazájából ismerte. Nála ismer-kedett meg a karácsonyfával Ferencz császár. Bécsben a terjesztés körül a Németországból bevándorolt protesztáns családok fáradoztak leginkább.

Nálunk is volna talán valami kultu-r-történelmi fontossága az adatok gyűjtésének. Az öregek emlékezése, családok levlétáirai sok érdekes adattal ismertethetnének meg ben-nünket.

IRODALOM.

Arany János balladái, Zichy Mikály rajzaival. Ráth Mór érdemeinek koszorújába új gyöngyöt fűzött, midőn közre-készítette Arany János balladáit Zichy Mi-bóly gyönyörű illusztrációival. Ha soha sem hallott volna ki egyebet, ez magában is elég lenne arra, hogy nevét az első könyvkiadók sorába emelje. Egy pillantás az albuma meggyőz arról, hogy Zichy Mihály derek mű-mű-kát végzett; de

Van szerencsém a n. é. közönség b. figyelmét fölkérni dusan fel-szerelt (Belmonostor) Unio-utca 20. szám alatti Schrammer Péter butoraktárával egy helyiségben levő

KERTÉSZ-ÜZLETEMRE,

Nagy választékban kaphatók mindenféle élővirág munkák, meny-asszonyi, koszorús-lányi, alkalmi és bál-csokrok, mellédek stb. karácsonyi meglepetésekre virággal díszített kosarak, állványok, fül-hornok, hajók, biciklik stb. 1 fttől feljebb, szép pálmák, arokariák, sameropsok, nyiló Cameliák cserépekben, ugyszintén szállítunk levágott virágokat hosszú szárral.

100 drb róza minden színben 4 frt, 100 drb szegfű fehér, vörös, sárga 4 frt, rövid szegfű 100 drb 2 frt, Camelia üvegázi dbja 15 kr. olasz 5 kr. Narcisz, Ibolya, Margareta, Gyöngyvirág olcsó árért és egész friss. A legdivatosabban kötött temetési koszorúk élővirágból, szalaggal és betűtüllel 3 frt 50 krtól 10—20 forintig, babér, Cikász, Mon-gudia páma levelekre kötve, ugyszintén nagy választékban tartunk mű-virág, éroz és szalmavirág koszorúkat olcsó árakért.

Vidéki megrendelésekre nagy gondot fordítunk és pontosan tel-jesítünk.

Kiváló tisztelettel

Moldován M. és Fia,

kerekedelmi és mű-kertészek

1009 4—0. Tavaszi idényre előkészítve 20 ezer magas törzű nemesített róza 200 fajban 100 drb 35 frt, 5 ezer törpe törzű 100 drb 15—20 frt.

Sürg'nyezim: Moldován kertész Kolozsvárt.

Akar Ön jó
cognacot inni?

Kérjen
mindig
csak

TOKAJI COGNACOT

Tokaj város czimerével

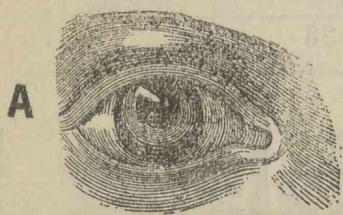
(kigyós kereszt a hármass hegyen)

mert különben értéktelen hamisítványt kap.

Kapható: minden gyógyszerárban és nagyobb fűszerkereskedésben.

Főraktár Kolozsvárt: **PETERFFY MÓRNÁL.**
679.20—20.

Karácsonyi és ujévi ajándékok!

Az ember legdrágább kincse. — Sokan rontották el látóképességüket azzal — hogy nem szakképzett látászeresztől, ha-nem ahhoz nem értő órástól vagy ke-reskedőtől vásároltak szemüveget.

Alulírott a látászerési üzlethez tartozó szakismereteket Bécsben a leg-jelesebb optikusoktól tanulta, és ezt bizonyító okmányokkal bir. Szakismeretei folytán a n. é. közönség-nek, nagyrabecsült vevőinek, olyan szemüvegekkel szolgál, melyek a látóképességet erősítik és a szemeket kímélik.

Kiváló tisztelettel

— és egyéb látászerési eszközök árai, — melyekből a legnagyobb és legválasz-tékosabb készletet tart — a legolcsóbbak. Vidéki megrendeléseket a legna-gyobb gondnal és pontosan teljesít.

Miháltsek F.

egyedüli Erdélyrészi szaktálaszerész
Belközép-utca 10.

965. 8—12.

Legolcsóbb és legexzálszerűbb
karácsonyi ajándék
egy

Újságírók-Sorsjegye

melylyel

1 korona
árért

egy
100.000 koronás
és öt 20.000 stb. koronás nyereményt lehet nyerni.

Az összes nyereményeket a kezelősség 20%
levonással kívánatra készpénzben vissza-váltja. Minden sorsjegy utánfizetés nélkül
mind a 6 húzáson játszik. * * * * *

Huzás föltétlenül már jövő hó 4-én.

Sorsjegyeket ajánl:

Takarékpénzt. és hitelbank r. t., Mezőgazdasági bank és
tak. pénzt., Follí Victor-fele váltóház.

1016. 3—10

Ritka alkalom házvételre.

Kőfalsori szappany-utca 13. sz. alatti **Haraszi An-drás**-féle telek (a Fröbel-kerttel szemben) — a földér, a Széchenyi-tér közelében, k. é. t. u'czára terjedő szegletház, mely évi 900—1000 frt házbr. jövedelmet hajt — 1899 évi **január hó 2-ikán** a kir. törvényszék 14. számú szobájában nyilvános árverezésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Az árverezni szándékozók 750 frtot bálatpénzül az árverezés megkezdése előtt kötelesek letenni. 1011.2—3

Meglepő ujdonságok!

Értesítjük a n. érd. közönséget, hogy tekintettel a **karácsonyi- és ujévi** idényre érkezett és érkező ujdonságok nagy mennyiségére üzletünk felett egy külön teremben **velencei üveg majolika és porcellán különlegességek-ből** a kényelmesebb hozzáférhetőség czéljából

minta-kiállítást

rendeztünk be, — a melynek szives megtekintésére a n. é. közönséget ezennel tisztelettel meghívjuk.

Miután még jutányos árak mellett a legpontosabb kiszolgálást ígérünk, maradtunk szives pártfogásért esedezve

Teljes tisztelettel

959. 8—10.

HUNWALD LIPOT és FIA

üveg, porcellán és lámpa nagykereskedők

Kolozsvárt, Főter 20. szám.

Nagy raktár majolika dísz tárgyakban. — Díszes állvány-lámpák.

Mit vegyünk ajándékol?

EGY CSALÁDI

SINGER VARRÓ-GÉPET

Bernáth E. Sándornál,

annál is inkább, mert az okvetlen szükséges minden háztar-tásnál, és örökös darab is. — Nagy raktárom van mindenféle u. m. Singer, Wehler, Wilson, Minerva, a melyik előre és hátra is egyformán dolgozik. Titania, Medium, Howe, Cili-der, kis és nagy karikahajós, kötő és himzőgép, a melynek az ára 4 frt és sokkal előnyösebb a géphimzésnél. Ugyszintén kaphatók nálam minden egyes varrógép és kerékpárreszek

angoltűk, olajok stb. havi kis részletbeni fizetés ellenében, ugy a helybeliek, mint a vidéken lakó t. vevőközönségnek. Áruiért őt évig jótállók és meg nem felelés esetén, azonnal kieserlem.

Állami szolgálatban levők azonkívül 5% árkedvezményben is részesülnek az árjegyzék áraimból.

A javításokat gyorsan és olcsón elkészítem!
Becses pártfogásukat kéri

Bernáth E. Sándor,

954. 7—12

varrógép és kerékpárkereskedő. Kolozsvárt (vashidnál).

CASCARADIN
RADITZ,

legjobb szer SZÉKREKEDÉS, GYOMOR- és MÁJSAJ, ÉTVÁGYTALANSÁG, SÁRGASÁG, ARANYÉR, ELHIZÁS, VERTÓDULÁS és FEJFÁJÁS ellen, kitűnő VERTISZTÍTÓ. Orvosi tekintélyek által kipróbálva és ajánlva. 1/2 doboz 60 kr., egész doboz 1 frt 10.

Az összes előzetes beállítások esetén nérmertve

MIRTUS-CRÈME
törpe, védeve

zsirtalan és ártalmatlan finomító és szelítő

KÉZ- és ARC-CRÈME.
Nappal is használható!

Elitárolt minden BŐRHIBÁT, ugym. SZEPLŐT, MÁJFOLTOT, BŐRÁTKÁT, BŐRHÁMLÁST, PATTANÁST

stb. — 1 tégely ára 2 frt, — hozzá

PULCHERADINPOUDRE
1 doboz 50 kr., (fehér, rózsaszín vagy krém)

PULCHERADINSHAPPAN
bőrfinomító, remek illatú, nagyon tartós, 1 drb

40 kr., 3 drb 1 frt 10 kr.

MIRTUS-FEHÉRÍTŐ
vörös kezék, barna kezék, vörösdörög az arc, orr

ellen az egyetlen gyógyszer. 1 üveg 3 frt.

Szantálan elismerő levél!

Készült és szerkelt: Raditz Róbert Apostol gyógyszerháza

Budapest, József-körút 64.

Nap-utca mellett.

Raktáron az ország nagyobb gyógyszerházaiban.

839. 4—20.

Karácsonig!

Dus választéku gyermek-játék- és disz-műárúkat

25% árleszállítással

Czipő-, kalap-, fehérnemű- és női kéz-műárúkat

15% árleszállítással

árusítunk, mely tisztelettel ajánljuk a n-érdemű helybeli és vidéki közönségnek.

Kohn Lajos és társa

belhid-utca 24., a m. kir. posta-palota mellett.

Készpénzfizetés mellett.

Készpénzfizetés mellett.

T á j é k o z á s u l!

Az őszi és téli idény megkezdésén nagyon fontos, hogy hel vásároljuk be szükségletünket.

Miután raktárunk dusan el van látva divatcikkakkal a hol készpénz-fizetés mellett k e v é s összegért igen hasznos dolgokat lehet bevásárolni, fel-hívjuk a n. é. közönséget, — hogy egy p r ó b a vásárlást tenni nálunk el ne mulassza.

Egy mt. női téli gyapju ruha-szővet 25. 30.
Egy mt. finomabbak 60, 80, 1 frt, 1 frt 10.
Egy mt. női poztó 38 kr.
Egy mt. tirolí loden 25 kr.
Egy mt. parket jó mosó 18 kr.
Egy mt. finomabbak 25, 30, 35, 40.
Egy mt. csipke függöny, 15,20,25,30,40,50,60.
Egy pár tunisz ablakfüggöny 1'30-tól 7 frtig.
Egy drb szövet-ágyterítő 1 frt 10 krtól felj.
Egy garnitúra 3 fttől feljebb.

Szőnyeg 3 mt. hosszú, 2 m. sz., 2 frt 40 kr.
Paplanok 1'30, 2'50, 3'50, 6 frtig.
Mátracok 3 fttől feljebb.
Alsó ingek és nadrágok 55 krtól feljebb.
Egy aczélnyelű esőernyő 1 frt 20 kr.
Egy aczélnyelű selyem ernyő 1 frt 80 kr.
Egy pár női czugos czipő 2 forint 50 kr. és még számtalan más czikk készpénz fizetés mellett hallat'an olcsó árban.

802.19—20

Poszler és Társa divatáruháza Kolozsvárt Wesselényi-u. (belhid) 5. szám.